

Proračun mora upoštevati potrebe koroških Slovencev

Tako na državni (v dunajskem parlamentu) kot na deželni (v koroškem deželnem zboru) ravni se vrši v teh jesenskih dneh debata o zveznem oziroma deželnem proračunu. Proračun odloča o gospodarski politiki naslednjega leta in je zaradi tega izredne važnosti.

Dolgoletna upravičena zahteva koroških Slovencev je ta, da bi zvezni in deželni proračun upoštevala tudi kulturne in gospodarske potrebe slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem. Vedno spet sta se obracali obe osrednji organizaciji koroških Slovencev na pristojne zvezne in deželne oblasti in zahtevali primerno upoštevanje svojih težej v proračunih. Pri tem sta se med drugim oprli na člen 68 senžermenske državne pogodbe, ki se glasi:

»In Städten und Bezirken, wo eine verhältnismäßig beträchtliche Anzahl österreichischer Staatsangehöriger wohnt, die einer Minderheit nach Rasse, Religion oder Sprache angehören, wird diesen Minderheiten von allen Beträgen, die etwa für Erziehung, Religions- oder Wohltätigkeitszwecke aus öffentlichen Mitteln in Staats-, Gemeinde- oder anderen Budgets ausgeworfen werden, ein angemessener Teil zu Nutzen und Verwendung gesichert.«

Ta določba govori torej jasno o posebni postavki v proračunih. Čeprav smo se skupno z Zvezo slovenskih organizacij že večkrat in tudi letos spet obrnili na koroško deželno vlado glede take posebne postavke, smo vedno spet dobili s strani gospoda deželnega glavarja odklonilen odgovor. Nikakor pa se ne moremo pridružiti argumentaciji koroške dežele, da je proračun sestavljen po stvarnih načelih in zaradi tega takega postopanja ne dovoljuje. Deželni glavar v svojem odgovoru nadalje ugotavlja, da pospešuje deželni proračun kulturno dejavnost vseh deželanov, torej tudi koroških Slovencev. Nikakor nočemo prezreti dejstva, da podpira deželna uprava vedno spet po tozadevnih prošnjah kulturne dejavnosti koroških Slovencev, vendar nam gre po omenjenem členu senžermenske pogodbe posebna postavka v proračunu, sicer člen 68 sploh ne bi bil sprejet v mirovno pogodbo, kajti dejstvo, da morajo javni proračuni v demokratični državi biti odprti vsem deželanom oziroma državljanom, je samo po sebi umevno.

Tudi v osnutku zveznega proračuna, ki bo v teh dneh sklenjen (ali pa ne?) v dunajskem parlamentu, smo zamažali iskali posebne postavke za kulturne in gospodarske težnje koroških Slovencev. Naša tozadevna skupna prošnja je kakor v preteklih letih tudi letos šla na dunajski Ballhausplatz.

Ne iz občutka zavisti, ampak ker želimo naše upravičene težnje podpreti s krepki argumenti, bi še opozorili na to, da upošteva deželni proračun zvezne dežele gradišćanske Hrvate, da upošteva deželni proračun Furlanije Julijske-krajine tržaške in goriške Slovence ter njih kulturno-vzgojne težnje. Zato danes ponovno opozarjamo, da so tudi država v zveznem, dežela v deželnem in posamezne občine v občinskih proračunih dolžne, da na primeren način podprejo koroške Slovence s finančnimi sredstvi.

Obisk predstavnikov slovenske vlade v Vidmu

Delegacija izvršnega sveta Slovenije, ki se je 6. 11. mudila v Vidmu, kot gost videmskega pokrajinskega odbora, se je s so-govorniki sporazumela za ustanovitev nekaj tehničnih dvostranskih komisij, katerih naloga bo preučevanje specifičnih področij (kultura, prosveta, šolstvo, turizem, gospodarstvo, skupne nalozbe itd.).

Predsednik videmske pokrajine odvetnik Turello je posvetil precejšnjo pažnjo tuzizmu.

Za njim je spregovoril predstavnik videmske trgovinske zbornice dr. Job, ki se je zavzel, da bi se vsem prebivalcem v deželi omogočil prehod meje z osebno izkaznico, kar jugoslovanske oblasti že dovoljujejo, ne pa italijanske.

V zadnjem delu svojega posega je dr.

do vprašanj tega prebivalstva. Mislim, da lahko rečem, da so tudi napor predstavnika dežele Berzantija in vlade Furlanije-Juljske krajine bili dobro sprejeti v Sloveniji. Vemo za obisk v Sloveniji in obisk slovenske manjšine pri dr. Berzantiju, kjer je bil govor o njenih pravicah, da enakopravno živi. Z zadovoljstvom spremljamo skrb glede slovenskega jezika na šolah in za stolico slovenščine na videmski fakulteti za moderne jezike. Istočasno je to obveza slovenskega naroda in izvršnega sveta, da materialno, politično in moralno skrbi, da se italijanska manjšina v Sloveniji počuti dobro in da uživa vso podporo v enakopravnosti in ob jamstvu družbenega, gospodarskega, kulturnega, nacionalnega razvoja.

Dodal je še, da so za odnose med Slove-

Dr. Jožef Köstner — 25 let krški škof

Po odhodu nadškofa dr. Rohrerja v Salzburg je bila Koroška brez svojega škofa. Velika je bila, okoli leta 1945, skrb koroških katoličanov, kdo bo postal njih škof.

Papež se je tedaj odločil za 49-letnega doktorja teologije in filozofije ter župnika stolne župnije, Jožefa Köstnerja. Bil je to 25. junija 1945. Posvečenje novega škofa so opravili dne 5. avgusta 1945, v celovski stolnici škofje: dr. Rohrer, dr. Hefter in dr. Šarič iz Sarajeva.

Svoj srebrni jubilej je krški škof pred kratkim praznoval v celovski stolnici. Vse dekanije so poslale delegacije h tej slovesnosti (8. novembra). Dan na to pa je dr. Jožef Köstner na sedežu krške škofije sprejemal številne čestitke častnih gostov cerkvenega, političnega, kulturnega in gospodarskega življenja.

General de Gaulle - pokopan

»Žalna skupščina, ki so se ji pridružili milijoni ljudi po svetu, nam je pričal, kako čislani so bili, katerega je Bog poklical k sebi.« S temi besedami je prvi nadškof v Franciji, kardinal Marty v četrtek, 12. 11. v katedrali Notre-Dame v Parizu pozval žalne goste, naj se v duhu spominjajo rajnega generala de Gaulle (umrl v torek, 10. 11., zvečer, star 80 let.)

Rekviemu je prisostvovalo 80 državnih poglavarjev in vladnih vodij, med njimi ameriški predsednik Nixon in sovjetski predsednik Podgorni. V počastitev spomina velikega francoskega državnika, se je pred cerkvijo zbralo najmanj 70.000 ljudi. Ob začetku maše zadušnice so zvonili zvonovi v 50.000 cerkvah Francije, v katerih se je pri božjih službah na deset tisoče Francozov spominjalo umrlega generala.

Popoldne istega dne so v vasi Colombey le Deux Eglises pokopali generalove zemeljske ostanke. De Gaulle je v svojem testamentu izrazil željo, da naj ga pokopljejo po smrti čisto preprosto, brez državnškega pogreba.

„Lunohod I“ vozi po Mesecu

Od torka, ob 7,28 vozi na našem Zemljinem trabantu v Morju dežja osemkolesni avto »Lunohod I«.

Sporočilo tega podviga je sprožilo v svetu veliko presenečenje, ker so sovjetski strokovnjaki označili polet avtomatske sonde »Luna 17« kot navaden poskus v programu vesoljskih poletov. (Izstrelili so jo v torek, 10. 11.)

V komentarjih sovjetskih znanstvenikov je k poletu »Lunohoda I« rečeno, da so s tem poskusom dokazane prednosti avtomatskih raziskav Meseca, glede varnosti in stroškov. Seveda pa so raziskovalna dela z roboti nasproti ljudem, omejena. Sovjetska zveza bo poslala ljudi na Mesec šele tedaj, ko bodo izčrpane vse možnosti z roboti. To zadeva zlasti tehnične in biološke poskuse.

Pomembna knjiga o avstrijskih narodnih skupinah

V petek, dne 20. nov. 1970, bo založba Braumüller predložila v okviru diskusije v Österreich-Haus na Dunaju javnosti pomembno knjigo »Das Recht der Volksgruppen und Sprachminderheiten in Österreich«, ki jo je napisal znani avstrijski strokovnjak za mednarodno pravo prof. dr. Theodor Veiter. Spričo izrednega pomena obsežne knjige bomo o njej še podrobneje poročali.

„Jasna odpoved ekstremizmu“

Zadnji ponedeljek sta zasedala prezidij in vodstvo koroške socialistične stranke pod vodstvom deželnega glavarja Hansa Sime. Bavili so se s pojavi ekstremizma ob praznovanju 10. oktobra na Koroškem. Kakor je znano, so delili člani Zveze socialističnih dijakov (VSM) ob bakladi na predvečer jubilejnega dne letake, v katerih niso kritizirali praznovanja kot takega, kot se trdi zdaj, temveč samo obliko. Po mnenju dijakov služijo vsakoletna praznovanja v prvi vrsti zburjanju zastarele nacionalistične miselnosti. Koroški Heimatdienst pa je zapisal v oktobrski številki svojega glasila »Klic domovine«, da obrambni boj tudi po 50 letih še ni pri kraju, da bo konec boja šele tedaj, ko bo izginil eden od obeh narodov v deželi.

Malo čudno se nam zdi, da vržejo ta dva ekstremizma v en koš, da imajo protest mladine za ravno tak pregrešek kot zahtevo po uničenju koroških Slovencev. Cisto nedosledna pa je socialistična stranka, če pogledamo posledice, ki sledijo za njo iz tega spoznanja. Sklenili so namreč, da bodo VSM ukinili za nekaj časa, dokler se ne bodo razčistile razmere v tej organizaciji. Opazovalec dobi vtis, da ta akcija služi samo namenu, da se znebijo neprijetnih slovenskih članov.

Razumemo, da socialistična stranka kaznuje mladino, ki stoji pod njenim okriljem. Ne razumemo pa, da se stranka, ki je istočasno vladna stranka z absolutno večino na Koroškem, glede Heimatdienstove zločinske zahteve zadovolji z ugotovitvijo, da je ekstremistična?

Ali prva vladna stranka ni razmišljala tudi o tem, kaj bi se dalo napraviti konkretnega tudi proti ekstremizmu na desni strani.

Job omenil »skupno keltsko preteklost« Furlanov in Slovencev, jezikovne sličnosti in skupna narodna izročila.

V imenu slovenske delegacije je bil načelnik delegacije Jožko Strukelj mnenja, da je »povabilo videmske pokrajine posrečena oblika dobrih odnosov«.

»To podpira obisk predsednika Tita v decembru v Rim«, je dodal in pozitivno ocenil delovno ozračje, ki se je ustvarilo že po prvih besedah.

Strukelj je nato nadaljeval:

»Dr. Job mi je z namigom na Kelte olajšal pristop k vprašanju Slovencev v videmski pokrajini, in moram reči, da z zadovoljstvom spremljamo naklonjenost pokrajine

nji in Furlanijo važni tudi gospodarski problemi.

Po tehničnem poročilu Leopolda Kreseta je opisal predloge o kulturnem sodelovanju republiški sekretar za kulturo Slavko Bohanec, ki se je zavzel za trijezično skupno revijo s Koroško in Furlanijo, večer furlanske umetnosti v Ljubljani in podoben večer v Vidmu. Zavzel se je tudi za prehod od elitnih gostovanj v prestolnicah za razširitev sodelovanja na prosvetnem področju, tudi z obiski krajevnih kulturnih skupin v manjših mestih in vaseh videmske pokrajine. Predlagal je ustanovitev dvostranske komisije za sodelovanje na kulturnem in šolskem področju.

V Pakistanu največja katastrofa stoletja

Tisto, kar se je dogajalo v dolini reke Gangesa, je bilo morda še hujše kot svetopisemska zgodba o vesoljnem potopu.

Narava je podivjala: veter in voda sta sejala smrt ob Gangesu. Za seboj je pustila razdejanje. V nekoč plodni delti sedaj ni življenja. Dostaj so jih našli 41.000; to je edini uradni podatek. Neuradno pravijo, da je ciklon terjal okrog 300.000 žrtev. Natančne številke ne bodo nikoli izvedeli. Oblasti ne marajo dati nobene ocene.

V opustošenem delu delte je na 25.000 kvadratnih kilometrov živelo dva milijona

ljudi. Polovica jih je ostala brez strehe v bolečini in strahu, ker so bili priča potopa.

Gangesovo delto je podobna katastrofa prizadela leta 1876, ko je prav tako strahovit orkan povzročil okrog 300.000 mrtvih. Največja elementarna nesreča v zadnjih sto letih pa je bila na Kitajskem leta 1887, ko je reka Hvang-Ho podrli bregove, poplavlila obsežna področja in povzročila 900.000 človeških žrtev.

»Rdeči polmesec« vzhodnega Pakistana je zaprosil mednarodni Rdeči križ za takojšnjo pomoč prizadetemu prebivalstvu.

Javnost prizna, da so zahteve koroških Slovencev upravičene:

Proslava Narodnega sveta v ogledalu časopisov, radia in televizije

Redkokdaj je kaka osrednja prireditve koroških Slovencev tako močno in široko ter tako pozitivno odjeknila v nemškem in slovenskem časopisju, kot prav velika proslava Narodnega sveta koroških Slovencev dne 8. novembra. Ker se nam ocene zdijo važne in pomembne, bi našim bravcem danes radi posredovali vsaj nekatere glasove, ki poročajo o naši prireditvi v veliki dvorani glasbenega doma v Celovcu.

Taka poročila so:

Ein Appell der Slowenen (Kärntner Montag, 9. XI. 1970), Minderheitenfeststellung abgelehnt (Salzburger Nachrichten, 9. XI.), Besorgnis bei den Kärntner Slowenen (Welt und Sport, 9. XI.), Die Toleranz praktisch beweisen (Volkszeitung, 10. XI.), Um die Minderheitenfeststellung (Kärntner Tageszeitung, 10. XI.), Die Minderheitenfeststellung verhindern (Kleine Zeitung, 10. XI.), Extremismus (Kleine Zeitung, 10. XI.), Christlicher Slowenentabor im Konzerthaus (Wahrheit und Volkswille, 10. XI.), Nur keine Minderheitenfeststellung (Kärntner Nachrichten, 13. XI.), Protestni »fuj« v Celovcu (Večer, Maribor, 9. XI.), Slavje v Celovcu (Delo, Ljubljana, 10. XI.), Ugotavljanje manjšine odklanjamo (Slovenski vestnik, 13. XI.), Koroški Slovenci so se spomnili štirih velikih dogodkov (Katoliški glas, Gorica, 12. XI.), v Celovcu proslava pomembnih obletnic (Novi list, Trst, 12. XI. 1970), Avstrijski radio je oddajal 8. novembra zvečer v okviru oddaje (Deželni razgledi - Landesrundschau) intervju s slavnostnim govornikom dr. Vospernikom, poročal o slavju v poročilih; ljubljanska televizija je oddajala v okviru Dnevnika (9. novembra) kratek povzetek nedeljske prireditve.

Bravcem ne moremo posredovati vseh časopisnih ocen, pač pa smo izbrali nekatere odlomke, ki se nam zdijo značilni:

Die Minderheitenfeststellung verhindern

(Kleine Zeitung, 10. XI.)

Die Festakademie des Rates der Kärntner Slowenen und des slowenischen Christlichen Kultur-

Prof. dr. Janko Zerzer

verbandes am Sonntag nachmittag im Klagenfurter Konzerthaus billigte eine Entschließung an die Parlamentsklubs der ÖVP und SPÖ, in der die beiden Großparteien aufgefordert werden, den vom freiheitlichen Abgeordneten Dr. Scrinzi angekündigten Initiativantrag zur Erlassung eines Minderheitenfeststellungsgesetzes nicht zu unterstützen. In der Resolution wird »eine wie immer geartete Minderheitenfeststellung abgelehnt«, weil sie »kein objektives Bild« ergeben könne. »Wir wissen uns in der Auffassung, daß die Minderheitenfeststellung ein untaugliches Mittel bei der Lösung noch offener Fragen ist, eins mit dem früheren Bundeskanzler Dr. Josef Klaus und dem Landeshauptmann von Kärnten, Hans Sima.« Eine Regelung noch offener Fragen sollte in Zusammenarbeit mit den Vertretern der Kärntner Slowenen angestrebt werden, wird weiters betont.

Der Rat der Kärntner Slowenen regt an, das österreichische Parlament möge Möglichkeiten prüfen, die eine einvernehmliche Lösung herbeiführen könnten. Dr. Vospernik, der die Festrede hielt und die Resolution verlas, betonte die Gesprächsbereitschaft der von ihm geführten Organisation über alle den Artikel 7 des Staatsvertrages berührende Fragen. Es wird in der an Dr. Pittermann und Dr. Koren gerichteten Resolution mit Befriedigung auf die Fortschritte in der Lage der Südtiroler Volksgruppe hingewiesen und daran der Hinweis geknüpft, daß alle Lösungsmöglichkeiten nur in Zusammenarbeit mit den Südtirolern selbst ins Auge gefaßt worden wären.

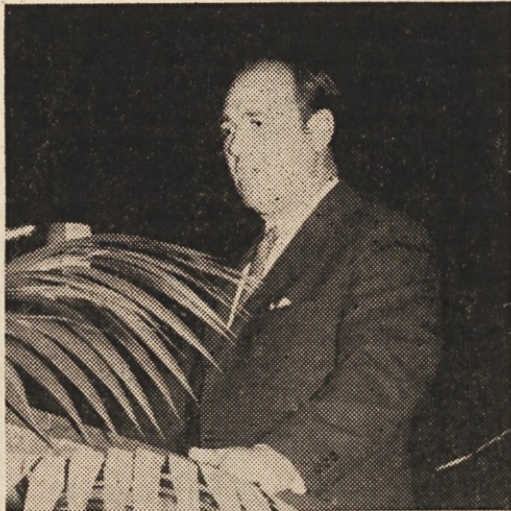
Als Dr. Vospernik auf die Oktobernummer des Mitteilungsblattes des Kärntner Heimatdienstes, »Ruf der Heimat«, zu sprechen kam und daraus den Satz zitierte, daß die Geschichte unter zwei Völkern nur dann den Schlußstrich ziehe, »wenn eines von ihnen nicht mehr besteht«, kam es zu Mißfallenskundgebungen und Pfuirufen. Der Redner richtete die Frage an die zuständigen Behörden und insbesondere an den Innenminister, was sie in diesem Fall zu unternehmen gedächten.

Die Festakademie stand unter dem Leitmotiv »Der Überlieferung unserer Vorfahren und dem Staate Österreich in Treue verbunden«. Sie wurde in Erinnerung an die vor 100 Jahren stattgefundenen slow. Volksversammlungen in Kärnten, an die Volksabstimmung vor 50 Jahren, an das Kriegsende vor 25 Jahren sowie anlässlich des vor 15 Jahren erfolgten Abschlusses des Staatsvertrages durchgeführt. Nach einem Begrüßungslied des Gemischten Chores »Danica« aus St. Veit im Jauntal konnte Dr. Zerzer eine Reihe von Ehrengästen willkommen heißen. Unter ihnen befanden sich LR. Wagner in Vertretung des verhinderten Lan-

deshauptmannes, LR Bacher, Zweiter Landtagspräsident Dr. Mayrhofer, der jugoslawische Generalkonsul Diplomingenieur Budihna, Altlandeshauptmann Wedenig als Obmann der Kärntner Landesorganisation der Liga für Menschenrechte, Prälat dr. Zechner und eine Reihe weiterer Persönlichkeiten. Dr. Zerzer nahm die Begrüßung in deutscher und slowenischer Sprache vor.

In einem Grußwort bezeichnete LR. Wagner die Veranstaltung als ein Spiegelbild des Zusammenlebens zweier Sprachgruppen in Kärnten, während Bacher der Ansicht Ausdruck gab, daß Toleranz nicht genüge. Den slowenischen Landsleuten müsse die Möglichkeit geboten werden, ihr Volkstum aktiv zu pflegen.

Die Festakademie, in der Dr. Vospernik ein vorbehaltloses Bekenntnis zu Österreich ablegte, wurde von einem slowenischen Chor aus Triest, dem Tamburizza-Orchester burgenländischer Kroaten aus Trausdorf bei Eisenstadt sowie einer Volkstanzgruppe aus Zell-Pfarr und vom gemischten Chor »Danica« bestritten. Besonders stürmischen Applaus erhielten die jungen Mädchen und Bur-schen aus dem Burgenland.

Deželni svétnik Leopold Wagner

Extremismus

(Kleine Zeitung, 10. XI.)

Es ist bedauerlich, aber leider immer wieder notwendig, sich klärend mit dem Verhältnis zwischen den beiden Volksgruppen im Lande zu befassen. Der Obmann des Rates der Kärntner Slowenen zitierte am Sonntag aus dem »Ruf der Heimat« einige Sätze aus einem mit »Die Geschichte zieht keinen Schlußstrich« überschriebenen Artikel. In dem Beitrag wird zunächst die Historie zum Nachweis dessen bemüht, daß Kärnten seit jeher deutsches Land sei und versichert, daß man bereit wäre, einen Schlußstrich unter die Ereignisse der Jahre 1918/20 und 1945 dann zu ziehen, wenn es auf beiden Seiten ehrlich gemeint sei.

Einige Zeilen später wird jedoch offenbar, daß die Bereitschaft zumindest in einem Teil des Kärntner Heimatdienstes nicht sehr groß zu sein scheint, denn es wird gefolgert: »Also hat die Geschichte in Kärnten noch keinen »Schlußstrich« gezogen. Sie zieht ihn unter zwei Völkern nur, wenn eines von ihnen nicht mehr besteht. So ist der Abwehrkampf von 1920 im Jahre 1970 immer noch Abwehrkampf mit den Waffen des Herzens und des Geistes und wird es bleiben, so lange es ein deutsches Volk hier, ein slowenisches dort gibt. Daß er immer nur mit Herz und Geist, nie wieder mit Gewalt ausge-tragen werde, das walte Gott!«

Abgesehen von der Phraseologie des Schlußsatzes meinen wir, daß die Kräfte, die man glaubt, für den Abwehrkampf des Geistes einsetzen zu müssen, besser dazu verwendet würden, einen gemeinsamen Weg in unserem kleinen Land und in Österreich zu suchen. Volkstumskampf im Stil des 19. Jahrhunderts und der ersten Jahrzehnte des 20. Jahrhunderts ist überholt. hs

Die Toleranz praktisch beweisen

(Volkszeitung, 10. XI.)

Landesparteiobmann LR. Bacher bei der Festveranstaltung der Kärntner Slowenen

Anlässlich einer Festveranstaltung des Rates der Kärntner Slowenen in Zusammenarbeit mit dem Christlichen Kulturverband erklärte ÖVP-Landesparteiobmann Landesrat Herbert Bacher am Sonntag im Klagenfurter Konzerthaus, daß im Verlaufe der letzten 100 Jahre die slowenische Volksgruppe eine Reihe harter Prüfungen zur bestehen gehabt habe.

»Es ist mein Bemühen«, erklärte Bacher, »die bestehenden Probleme lösen zu helfen.« Er verwies in diesem Zusammenhang auf die Bewältigung wirtschaftlicher Fragen in diesem Raum, so auf die Versorgung mit elektrischer Energie und die Erschließung moderner Verkehrswege.

Die Förderung auf wirtschaftlichem Gebiet ist ein wirksamer Beitrag zur Stärkung der volkstumsmäßigen Eigenständigkeit. Von diesen Dingen wurde nie Aufhebens gemacht, weil man in der ÖVP den Standpunkt vertritt, daß Toleranz nicht dadurch bewiesen wird, indem man diese Vokabel ständig strapaziert, sondern einzig und allein dadurch Inhalt bekommt, daß gehandelt wird. Die bisher bewiesene Einstellung ist Grundlage für die Feststellung, daß die ÖVP auch künftig in dieser Gesinnung wirken wird.

Um die Minderheitenfeststellung

(Kärntner Tageszeitung, 10. XI.)

Klagenfurt (KTZ, APA). Daß die Kärntner Slowenen eine Minderheitenfeststellung ablehnen, ist bekannt. Es kam daher nicht überraschend, daß ein neuerlicher Vorstoß der FPÖ in dieser Richtung, unternommen vom Kärntner Abgeordneten Dr. Scrinzi am 30. Oktober im Parlament, bei der Minderheit einige Unruhe ausgelöst hat. Am Sonntag verlas Dr. Vospernik, Obmann des Rates der Kärntner Slowenen (christlich), bei einer Festveranstaltung im Klagenfurter Konzerthaus ein an die Parlamentsklubs der beiden Großparteien gerichtetes Schreiben, in dem er seine Besorgnis über die neue Aktion der FPÖ Ausdruck gab. Die Minderheitenfeststellung, so heißt es in dem Brief, sei kein taugliches Mittel zur Lösung offener Fragen, diese sollte vielmehr in Zusammenarbeit mit den Vertretern der Slowenen angestrebt werden. Die Slowenen seien jederzeit bereit, Artikel 7 des österreichischen Staatsvertrages zu diskutieren.

Der Veranstaltung wohnten als Gäste u. a. Landesrat Wagner, als Vertreter des Landeshauptmannes, Landesrat Bacher als Vertreter der ÖVP, Dritter Landtagspräsident Dr. Mayrhofer, der jugoslawische Generalkonsul Dipl.-Ing. Budihna sowie Dr. Zwitter vom linksorientierten Zentralverband slowenischer Organisationen in Kärnten bei.

Christlicher Slowenentabor im Konzerthaus

(Wahrheit und Volkswille, 10. XI.)

Klagenfurt. Am Sonntag fand im Konzerthaus eine Feier der christlichen Slowenen statt, an der rund 800 Personen teilnahmen. Die Feier stand unter dem Motto 100 Jahre Tabor, 50 Jahre Kärntner Volksabstimmung, 25 Jahre 2. Republik und 15 Jahre Staatsvertrag.

Der Festredner Dr. Vospernik wandte sich gegen die FP-Forderung nach Minderheitenfeststellung,

Deželni svétnik Herbert Bacher

da dies keinen Weg zur Lösung offener Fragen darstelle, eine Meinung, die auch der frühere Bundeskanzler Klaus und Landeshauptmann Sima teilen, meinte Dr. Vospernik.

Der Redner nahm auch zum Artikel 7 des Staatsvertrages Stellung und sagte u. a.:

»Wir dürfen bei dieser Gelegenheit auch unserer Freude darüber Ausdruck geben, daß in letzter Zeit ein deutlicher Fortschritt in der Lage der Südtiroler Volksgruppe in Italien zu verzeichnen ist, zugleich aber auch darauf hinweisen, daß alle Lösungsmöglichkeiten nun in Zusammenarbeit mit den Südtirolern ins Auge gefaßt wurden.«

Dies fehlt bei uns auf jeden Fall. Allerdings sind auch die Organisationen der Minderheit nicht immer einig.

Hefig wurde gegen die Oktober-Nummer der Zeitung des Heimatdienstes protestiert, die dort die Fortsetzung des Abwehrkampfes bis zu dem Punkt verlangte, wo eine der beiden Volksgruppen in Kärnten nicht mehr existiere. Mit Recht fragte der

Redner, was die zuständigen Behörden, vor allem das Innenministerium, dazu sagen und zu unternehmen gedanken.

An solchen Äußerungen kann ermessens werden, wer hier die Ruhe in Kärnten zu stören versucht. Hitler hat über die Kärntner Nazis eine Lösung durch Ausrottung der Slowenen versucht, dieser Methode redet der Heimatdienst offenbar das Wort. Was will man wirklich unternehmen? Das mindeste, was man hätte tun können, wäre doch eine öffentliche Verurteilung gewesen, aber nicht einmal dazu reichte es.

Slavje v Celovcu

(Delo, 10. XI.)

Na proslavi raznih koroških obletnic odlična stališča Narodnega sveta

Na nedeljski spominski prireditvi v Celovcu, ki jo je pripravil Narodni svet koroških Slovencev in na kateri so se spomnili 15-letnice podpisavanja avstrijske državne pogodbe, 25-letnice osvoboditve in konca svetovne vojne, 50-letnice koroškega plebiscita in 100-letnice slowenских taborov na Koroškem, je bilo opaziti v marsičem veliko jasnejša in veliko bolj odločna stališča Narodnega sveta kot doslej. Odziv občinstva v dvorani, koroških Slovencev iz Podjune, Roža in Zile, je pokazal, da je odločilnost bila umestna.

Ob tej proslavi ne gre prezreti vrsto okoliščin, ki so zelo verjetno prispevale do izostritve nekaterih stališč. Predvsem imam v misli nedavni bojni klic koroškega Heimatdienst na likvidacijo Slovencev na Koroškem. Razen tega so se ob 10. oktobru, obletnici plebiscita, in ob 26. oktobru, avstrijskem državnem prazniku, na nekaterih tablah z nemškimi imeni čez noč pojavila tudi slovenska imena. In povrh vsega je svobodnjaška stranka, to znano pribežališče bivših nacistov, ponovno sprožila zahtevo po ugotovitvi slovenske manjšine na Koroškem.

Ob tem so na zborovanju sprejeli pismo voditeljema obeh vodilnih avstrijskih političnih strank, socialistične in ljudske, v kateri poudarjajo, da je ugotavljanje manjšine neprimerno sredstvo za razrešitev odprtih vprašanj, pač pa bi morali začeti čimprej ob sodelovanju koroških Slovencev razpravo o vseh problemih, izvirajočih iz člena 7 državne pogodbe.

Koroški Slovenci protestirali proti nacionalističnemu stališču

Protestni »fuj« v Celovcu

(Večer, 9. XI.)

Tisoč koroških Slovencev je včeraj popoldne na spominski prireditvi v polni veliki dvorani celovškega glasbenega doma (prireditelja proslave: narodni svet koroških Slovencev in krščanska kulturna zveza) znova odločno zahtevalo uveljavljanje vseh pravic v Avstriji, tako kot predvideva 7. člen avstrijske državne pogodbe.

Med govorom predsednika narodnega sveta koroških Slovencev dr. Reginalda Vospernika se je v dvorani razlegel protestni »fuj« koroških Slovencev, ki so tako protestirali proti nacionalističnemu stališču Kärntner Heimatdienst. Ta je v oktobrski številki svojega glasila »Ruf der Heimat« zapisal, da morajo vsi domovini zvesti Korošci nadaljevati obrambni boj tako dolgo, dokler ne bo eden izmed dveh narodov na Koroškem izbrisan.

»Vprašamo oblasti, vprašamo notranjega ministra, ali ne vidi v tem pisanju zelo viden primer prepovedane dejavnosti? Cilj omenjene organizacije je likvidacija koroških Slovencev. Poudarjam, da koroški domovinski službi te usluge ne bomo napravili.« je poudaril dr. Vospernik in zatem posebej podčrtal, da se koroški Slovenci z vso vehemenco borijo za resnično enakopravnost, kajti formalna ne zadošča več.

»Gre nam za to, da more tudi slovenska ustanova kupiti vetrinjski grad, če ga želi kupiti, gre nam za to, da more tudi slovensko podjetje iz sosednje Jugoslavije odpreti na Koroškem obrat, kakor so to storila in delajo številna nemška podjetja, gre nam za to, da oblast prav tako zasleduje in najde storilce, ki mažejo in trgajo slovenske napise, kakor je storila v zadnjem obdobju s tistimi, ki so z dodatnimi slovenskimi napisi opozorili na do sedaj

Dr. Drago Štoka, slov. svetovalec v deželnem zboru Furlanije-Juljske krajine

nezadovoljivo stanje...« je dejal dr. Reginald Vospernik.

Koroški Slovenci so na včerajšnji prireditvi v (Nadaljevanje na 5. strani)

SLOVENSKA LIKOVNIKA V GALERIJU SLAMA:

Ob umetniški razstavi Goršeta v Celovcu

V petek, 13. novembra, so odprli v galeriji Slama v Celovcu razstavo dveh slovenskih likovnikov: kiparja Franceta Goršeta in slikarja-naivca Gustava Januscha. Razstavo je otvoril sam lastnik galerije, ki je v svojem in v imenu umetnikov pozdravil številno občinstvo; izmed častnih gostov je med drugimi pozdravil: generalnega vikarja krške škofije dr. Kircherja in jugoslovanskega generalnega konzula dipl. inž. Budihno.

Potem ko je Slama v svojem nagovoru v kratkih potezih orisal kiparja Goršeta kot človeka in umetnika, je prešel na slikarja naivca Gustava Januscha, ki v svojih otroško-naivnih slikah išče novo romantiko, ki stoji tu kot čisti ana-hronizem našega časa, ki ni nič drugega kot neizrečeno in nepriznано hrepenenje mnogih. (op. ur.)

Naš slovenski-73-letni akademski kipar France Gorše iz New Yorka je umetnik ne samo evropskega, marveč tudi svetovnega formata. Morda zveni to nekoliko smelo, vendar je glede na njegova dela za več kontinentov in njegove razstave na več kontinentih resnično. Pa tudi kot svojski umetnik iz Meštrovicave šole si je Gorše pridobil svetovni sloves. Ko je leta 1952 kot profesor na slovenski tržaški gimnaziji zapustil Trst in se preselil v Združene države Amerike, je slovenski tržaški slikar prof. August Černigoj dejal: »Boste videli, prof. Gorše bo v Ameriki napravil kariero!«

In to se je tudi zgodilo. Majhen, skromen mož je odšel v Ameriko z velikim duhom in velikim srcem. Že od tedaj je bil velik, priznan umetnik, Amerika ga je naredila še večjega, ker se je v Ameriki po-svetil zgolj umetnosti.

France Gorše izhaja iz preproste slovenske rodovine iz Zamosteca na Dolenjskem v tako imenovanem ribniškem kotu, ki je dal slovenskemu narodu velike može, kot Trubarja, Stritarja, Levstika in druge. Značilno je, da je rojstni datum (dan, mesec, leto) umetniku Francetu Goršetu isti, kot ga ima sedanji papež Pavel VI., namreč 26. sept. 1897. Njegova pot v visoki hram umetnosti pa ni bila lahka, bilo je mnogo ovir gnotnega, zdravstvenega značaja in fronta v prvi svetovni vojni. Slednjič mu je pa le uspelo, da je došel na umetniško akademijo v Zagreb, v šolo prof. Ivana Meštrovicava. Po končani umetniški akademiji v Zagrebu potuje mladi slovenski umetnik v Prago, Rim, Firence, Benetke, Padovo, Milan in se povsod umetniško izpopolnjuje. V Gorici se v letih 1929–1930 močno uveljavlja, zlasti po svojih znamenitih ilustracijah npr. Trinkovih »Naših paglavcev«; v Kranju ustvari krasne kipe za glavni oltar mestne cerkve, v Ljubljani vodi v letu 1944 že lastno umetniško šolo. V Trstu prevzame po vojni profesuro za risanje in je tudi umetniški recenzent na slovenskem radiu, hkrati pa pridno ustvarja v lastni delavnici. Tukaj je nastala znamenita serija arhaiziranih reliefov iz najstarejše slovenske zgodovine, tukaj je izoblikoval glave (iz kamna, gline in lesa): Prešernovo, Slomškovo, Jegličovo, Novačanovo, Turnškovo in mnogih kolegov in kolegic v profsorskem zboru.

Razmahnil se je pa prof. Gorše sevé v Ameriki, kjer je priredil veliko razstav in so njegova dela v posesti mnogih uglednih umetniških ustanov.

Goršetova kiparska razstava v galeriji Slama na Benediktinskem trgu v Celovcu (od 13. do 28. novembra) ni retrospektivna (pregled umetnin iz prejšnjih let), marveč prikaz njegovih stvaritev v letošnjem in lanskem letu tukaj pri nas na Koroškem, v St. Petru (St. Jakob) v Rožni dolini in v Kortah. Vseh 64 eksponatov (in še nekaj fotokopij) je umetnik ustvaril z neverjetno prožnostjo v nekaj mesecih lanskega in letošnjega leta. To je mož, ki s soncem ustaja, ki takorekoč sleherni trenutek dneva izkoristi.

Obiskoval sem ga v St. Petru, obiskoval v Kortah in ga vselej našel pri delu, zdaj pri glini, zdaj pri lesu, zdaj pri železu. Ustavil se je in razkazal svoja dela, razložil misel te in one stvaritve. Zelo so mu pri srcu biblični motivi: Kristus s svojimi učenci (pretresljiv je Judežev poljub), Kristus s Kananejko ob vodnjaku, Kristusovo križanje in njegovo snemanje s križa, Marija na obisku pri Elizabeti, Marija z Jezusom, sv. Družina, sv. Frančišek in dr.

Ker je pa kipar prof. Gorše človek iz preprostega slovenskega ljudstva, zato se ga

še sedaj, čeprav je Amerikanec iz New Yorka, živo dojemata sleherni utrip ljudskega življenja, preprostih ljudi. Dojema v njih prvobitnosti gozdarje, kosce, žanjce, kmetice v znoju, a tudi v radosti npr. godce, plesalko. Pa profesor Gorše ni samo realista, ki upodablja resnične tipe, marveč posega tudi v pravljčni svet. Za čuda lepo je pričaral kralja Matjaža, koroškega zmaja, Orfeja.

Na razstavi je tudi mnogo lepih glav, ženskih in moških, žensko oprsje, a vse zajeto s poduhovljenostjo, toploto, nežnostjo.

V četrtek, 12. nov., je bila tiskovna konferenca, razgovor z umetnikom v galeriji Slama. Udeležili so se je zastopniki časopisja odnosno njih kulturni recenzenti. Profesor Gorše je razlagal, govoril zdaj v slovenščini, zdaj v nemščini, zdaj v angleščini. Že prve sodbe teh recenzentov so o umetniškem Goršetovem opisu bile zelo povoljne. Prof. Gorše je tolmačil svoje posamezne stvaritve kot tudi slog svojih stvaritev. Naglasil je, da njegova umetnost ni tako imenovana abstraktna umetnost, ki je po njegovem mogoča le pri glasbi in plesu, marveč je postekspresionistična, t. j. zmer-na moderna umetnost, pri kateri doženeš vsebino umetnine, čeprav je podana na svojski način, v zakonitosti kiparske tvor-nosti.

V letu koroških jubilejev je Goršetova umetniška razstava dragocen slovenski do-prinos. Prof. dr. Metod Turnšek

Gustav Janusch prvič razstavlja v celovski galeriji

Poleg ariviranega slovenskega kiparja Franceta Goršeta razstavlja v času od 13. do 28. novembra 1970 v galeriji Slama še koroški slikar Gustav Janusch. Janusch, rojen leta 1939, je po poklicu učitelj, kot slikar pa je samouk. Edino izobrazbo na tem področju je dobil svojčas v gimnaziji na Plešivcu, kjer je bil njegov učitelj znani pedagog Hans Hetzendorfer, ki tudi sedaj še z velikim zanimanjem spremlja Januschevo umetniško pot.

Sedanja razstava je prva priložnost, da se koroška javnost — in koroška kritika — seznanijo z delom mladega umetnika. Sicer je lani bilo videti nekaj Januschevih slik v šolski razstavi na Plešivcu, toda Plešivec je bil za večjo publiko kot tudi za mero-dajno kritiko preveč od rok. Bolj pomembna je bila lanska razstava na Dunaju, v galeriji Autodidakt. Naš tednik je ob tej

Mach' im November deine Runde,
du bist ein gergesehner Kunde
und der Kaufmann, der dich kennt,
hat dann sein größtes Sortiment.

DAS IST FÜR BEIDE VORTEILHAFT,
MEINT DIE KÄRNTNER KAUFMANNSCHAFT!

priložnosti — v števil. 32, 7. avgusta 1969 — objavil obširno recenzijo izpod peresa Feliksa J. Bistra, ki je Januscha označil kot »slikarja svoje in naše vsakdanjosti«.

Tematika Januschevega ustvarjanja se medtem ni bistveno spremenila, to pokaže celovška razstava. Motivi so nekomplificirani, vzeti iz vsakdanjega življenja. Sam o sebi pravi, da hoče rešiti malo romantike v današnji tehničirani svet. Zato prikazuje ljudi pred cerkvijo, pred kavarno, deklice z rožami in podobno. Toda Janusch išče naprej, išče pred vsem nove oblike izražanja, tu pa se nam zdi, da je v zadnjem času zašel v neko krizo. Slike kot »Evi« ali »Dekle s sončnicami« kažejo v smer, ki mu je zares ne želimo. Gotovo so to samo poizkusi in jih ne precenjujemo, toda treba je pravočasno spoznati, kam gre prava umetniška pot. Morda se je že najavila v slikah, ki so ravno tako novejšega izvora: »Spalnica« npr. je v vsej svoji »naivnosti« nesorazmerno močnejša, ima predvsem značilen Januschev pečat, ki ga do sedaj še majhni krog Januscheve umetnosti tako izredno cenijo.

Vsekakor je celovška razstava za mladega umetnika lep uspeh in želeli mu je, da bo kritične glasove, ki so se pojavili tu in tam razumel tako, kakor so bili mišljeni: kot pobudo, da neutrudljivo dela na sebi, da išče svoj specifični izraz. jazz

dunajska, radoživost, življenjska širina ni duhovita, a neuzaljna zbadljivost, ki polnijo odnske značaje in uravnavajo njihova dejanja.

Zmerom polno smeha je v tej hvaležni odrski zasnovi dodal njen oblikovalec, režiser H. Kučera, ko jo je speljal v pravilni ritem in izbral številne možnosti, ki jih nudijo značaji, dialog in situacije za igral-sko nadgradnjo. Malo manj se je posrečila scenatorju E. Peplitsu zunanja slika odra, medtem ko so njegovi lični kostumi vzbudili pozornost pri gledalcih.

Talisman je bil zelo lepo in skladno odigran, saj je navsezadnje vloga v njem hvaležna pobuda igralcu: G. Trenkwitz je dal svojemu Titusu Feuerbachu nianse in plastičnost, svojo vlogo je reševal z mladostno sproščeno vedrinjo; M. Dreifuss (Salome Pocherl) je bila temperamentna navka.

Trojico vdov so odlično predstavljale: A. Schüller, H. Mitterhauser in A. Pokorny. P. Uray je bil pravi gizdalinski brivec — marki; F. Bittner je podal Spunda kljubovalno in preprosto. V vlogi Plutzerkerna je nastopil, kot že dolgo ne tako originalno H. Eder. Tudi ostale, manjše vloge so bile dobro odigrane.

S svojim malim orkestrom je kot dirigent nastopil M. Mayrhofer.

Talisman je zrasel na odru Mestnega gledališča, kot da bi bil nalašč napisan za ta celovški dramski ansambel. Poln avditorij je med scenami, zlasti še na kraju predstave bučno aplavdiral sijajnim storitvam nastopajočih umetnikov. B. L.

Srečanje z Valentinom Omanom v „Galeriji 61“

Poročali smo že, da je v »Galeriji 61« odprta razstava koroškega rojaka Valentina Omana. »Galerija 61«, katere lastnica je gosa Josefina Nitsch, je pravzaprav tista likovna institucija, ki še najbolj pospešuje Omanovo umetniško pot; saj je le-ta dala možnost, da se je mladi umetnik uveljavil v likovni umetnosti doma in v tujini. Njegove kolektivne razstave so bile v Ljubljani, Bologni in na Dunaju. Poleg tega je sodeloval na razstavah v Lausanni, Barceloni, Bochumu, Pistoi, Vidmu in Catanii; prejel je tudi nagrade v Piranu in Köflachu. Letos pa je bil povabljen na veliki grafični bienale v Bradfordu, ki bo odprt do 31. decembra.

Tokrat razstavlja slikar nad 50 grafičnih listov: jedkanice, olja in risanke z različno tematiko in v slogu ali v osebnem prejemu, ki izdaja suverena oblikovalca, celo do take mere, da poljubno prilagaja prijem različnih tematik, ne da bi se pri tem zgubila njegova osebna črta.

Nova grafika Valentina Omana izdaja zanimivo osebnost, in se izraža v različnih grafičnih tehnikah, ki si jih je pridobil pri znanem likovnem umetniku Riku Debenjaku v Ljubljani.

Podrobno o Omanovi slikarski umetnosti drugič kaj več.

Nestrojeva burka: „Talisman“

Mestno gledališče je napravilo obiskovalcem veliko uslugo, ko je postavilo na deske Nestrojevo burko s petjem »Talisman«.

Johann Nestroy je bil izobražen, načitan človek meščanske družbe. Postal je igravec, ker se je čutil poklicanega za to. Hkrati je pričel pisati, ker je tedaj primanjkovalo ljudskih del. Od 83 del, ki jih je napisal, ni niti eno originalno, t. j. prevzemal je za svoja gledališka dela tujo snov, ter jo čisto po svoje presadil v milje dunajskega življenja.

Avtorju v svojih komedijah ni bilo do tega, da bi jih pojasnjeval. Kar je bilo stvarno rečeno, se ni izcimilo iz vsebine, temveč iz monologov in dialogov glavnih oseb. Le-ti se sporazumevajo zunaj zgodbe, ki so si jo pripovedovali med seboj in občinstvu.

Glasbeni vložki pri Nestroju so nastali čisto iz zadrege, da bi dejanje ali prizor učinkovito speljali do konca in ne iz nujnosti dejanja. Pri tem je nastal venček znanih melodij z veselim spremenjenim besedilom, da bi dosegel pri poslušalcih pristen komični učinek.

Skrivnost Nestrojevih del je v tem, da v njih govori satirični duh, da se njegov gledališki genij ne izživlja v dejanju, marveč v besedi. Občinstvo gre lahko pomirjeno iz Talijinega hrama, saj se na kraju zgodbe, kot se spodobi, vse srečno konča. Pri Nestroju ni nič resnega, samo šala. Njemu ni nič sveto, samo beseda. Kar je rečeno v njegovih burkah je lahko dvomljivo, le negacija in agresija ne. Njegova dela označajo poslanstvo Shakespeara in Strindberga v obleki nevidnici lokalne burke s petjem.

Talismana je Nestroy priredil po francoskem vzoru »Bonaventure«, ki sta ga napisala Depenty in Courcy. In presenetljivo je, da je v kratkih petih mesecih, iz prijetne francoske komedije nastalo umetniško delo »Talisman«. 23. junija 1840 so uprizarili v Parizu »Bonaventure«, a že 16. decembra istega leta, je bila premiera »Talismana«.

Ljubeznivo, preprosto dogajanje je poživljeno z vsemi mogočimi odrskimi učinki, ki jih gledalec pozna že od svojih prvih komedijskih začetkov dalje in jih vse generacije gledalcev zmerom znova rade sprejemajo. Zlahtna botrica vseh burkastih preoblek, zamenjav in navidezne nepremostljivosti teatarskih ovir pa je zdrava, vitalna

SLOVENSKO LJUDSKO GLEDALIŠČE V CELJU

gostuje s tragedijo Otona Župančiča

Veronika Deseniška

Režija: Franci Križaj
Scena: August Laurenčič
Kostumi: Mija Jarčeva

V NEDELJO, 6. dec. 1970, ob 11,30 v farni dvorani v ŽELEZNI KAPLI ob 19,30 v farni dvorani v ŠMIHELJU PRI PLIBERKU

PONEDELJEK, 7. dec., ob 19,30 v kino dvorani v BOROVLJAH

TOREK, praznik Brezmadežne, 8. decembra 1970, ob 19. uri v farni dvorani v ŠT. JAKOBU V ROŽU.

Na prireditve vas v ljudo vabita Krščanska kulturna zveza v Celovcu in Slovenska prosvetna zveza v Celovcu

Vstopnice v predprodaji pri krajevnih prosvetnih društvih, pri voditeljih farne mladine, v pisarnah Krščanske kulturne zveze in Slovenske prosvetne zveze in eno uro pred pričetkom predstav.

Naša zahteva: Končna pravica javnosti!

Prejšnji teden se je znova začel pouk na podraveljski kmetijski šoli. Prijav je letos manj kot lani. Seveda, letos je leto koroškega domovinskega slavja. Zaradi tega je bilo treba napeti vse sile, da bi zvalili čim več slovenskih fantov v nemške kmetijske šole, ki seveda vse uživajo pravico javnosti. Za uspeh take akcije so dovoljena seveda vsa sredstva, tako predvsem laž. In takih laži je bilo mastno.

Tukaj vam predstavljamo samo dva izrodka. Slovenskim staršem, ki so hoteli prijaviti svoje sinove v podraveljsko šolo, so zagotovili odposlanci nemških kmetijskih šol, da spričevala podraveljske šole niso veljavna. Tistim gospodom je prav gotovo ušlo dejstvo, da sta napravila letos pozimi dva bivša učenca podraveljske šole mojstrski izpit za kmeta. Na podlagi spričeval, ki sta ju prinesla iz slovenske kmetijske šole.

Slovenskim staršem so se lagali, da mora obiskovati njihov sin kmetijsko šolo v tistem kraju, v katerem se je prijavil za »Heimlehre«. Tudi to je mastna laž. Pač pa, kot vidimo, uspešna.

Iz teh dejstev je razvidno, da je končno umestna in potrebna pravica javnosti za podraveljsko šolo. Od tistih gospodov, ki se baje borijo za resnico in pravico, bi zares pričakovali, da se ne bi lagali tako močno samim sebi. Razen, če mogoče velja pravica in resnica samo za Nemce v deželi. Po avstrijski ustavi pa smo vsi enakopravni, ne glede na jezik, narodnost, vero, barvo kože in druge posebnosti in značilnosti. Kako prijetno se to bere in sliši!

Post festum . . .

Praznovanje 50-letnice plebiscita na Koroškem je mimo, saj smo spet sredi vsakdanjega življenja. Dosti bučno je bilo vse, morebiti preveč bučno; ampak mogoče je bil zadnji praznik tako teatraličen prav zaradi tega, kar bo sledilo v prihodnjih letih. Morda bo proslavil del koroške javnosti tudi 100-letni jubilej, ker je 100 okrogla številka. Prej pa se to ne izplača. Leta 2020 ne bomo dočakali, in generacija, ki bo doživela to leto, je še premlada ali pa se sploh še ni rodila. Torej, prihodnje proslave ne bodo nikdar tekmovala s 50-letnim jubilejem.

Toda, še nekaj je treba reči. Da skoro ni bilo mesta za slovenske sodeželane, pokaže nestrpnost gotovih krogov; tistih ljudi pa ne najdemo med »Abwehrkämpferji«, temveč med tistimi bahači, ki jih dodobra poznamo kot sošolci iz časov po prvi svetovni vojni. Medtem ko Abwehrkämpferji, kolikor so še živi, dobivajo zdaj svoje pokojnine, izvirajo ti gotovi domovini zvesti junaki povečini iz krogov tako imenovanih ilegalcev medvojne dobe. In ravno tisti ljudje so bili glavni povzročitelji protislovenskega hujskanja pred letom 1928, in med vojno so fungirali kot terenci nacistične partije ter kot agenti gestapa; močno so tudi sodelovali pri izseljevanju Slovencev. Ti krogi kričijo za svobodo Koroške, medtem ko so Slovence vrgli v suženjstvo.

Na praznik jubileja je prišlo do incidentov. Nekateri Slovenci so pomazali table s krajevnimi napisi ter pripravili »atentat« na spomenik. V listu »Kladivo« so objavili persiflavo podobe koroškega kmeta, ki oddaja zeleni papir v prid Avstrije. Reakcija je bila bučno vpitje na strani »domovini zvestih«. Ampak, tako se vprašamo, ali ni bilo dosti in še več izzivanja z druge strani?

Razstrelitev in pomazanje spomenika na pokopališču v št. Rupertu, nasilno odstranjevanje slovenskih napisov, mobilizacija sodrge proti predstavi slovenske igre, pospeševanje nasilne asimilacije slovenskega ljudstva, itn. Ali to ni bilo izzivanje? Ali ni čudno, da je prišlo na slovenski strani do tiste reakcije? Gotovi krogi mislijo, da je treba iskati tiste Slovence, ki so to storili, med slovenskimi študenti. Takega mnenja so ti ljudje, ki jim je Slovenska gimnazija trn v peti. Jasno, Slovenska gimnazija! Koroški Slovenci bi je seveda ne smeli imeti, ker je treba najprej ugotoviti število manjšine, tako pravijo. Ampak, resnica to ni, velenemški krogi nikoli niso trpeli, da imajo zasužnjeni narodi, zlasti slovanski, svojo inteligenco. Tako so ravnali Prusi z Lužiškimi Srbi, s Poljaki, Avstrijci s Čehi, itn. Iz zgodovine imamo dosti primerov. In tako jim ne gre v račun Slo-

Na soncu in v morju (7)

(Z bralci našega lista kramlja Alojzij Vauti, selski župnik)

V vasi Soča zbuja občudovanje slike Toneta Kralja na stenah cerkvice. V bregu nad njo je veliko vojaško pokopališče iz prve svetovne vojne.

Spomenik alpinista Julija Kugyja

Bližava se prelazu Vršič. Cesta čez ta prelaz, proglašena za mednarodno alpsko cesto, se vzpenja v mnogih serpentinah zložno proti vrhu. Predno se cesta začne ovijati višje, se ustaviva. Na razgledni točki stoji spomenik alpinista Julija Kugyja, ki je večkrat preplezal vse Julijske Alpe, odkril njihovo lepoto in opisal v časopisih. Bil je rodom iz Trsta in je umrl leta 1944 star 86 let. Spomenik ga kaže sedečega in zamaknjene v krasoto gorskih vrhov. Pa saj sva se tudi midva pri nadaljni vožnji proti vrhu razgledovala po velikanskih gorskih vrhovih, ki objemajo prelaz z vseh strani. Čudovit je ta gorski svet! Gledaš, pa se ga ne nagledaš, tega planinskega raja.

Vrh prelaza se za nekaj časa ustaviva. V toplem poldanskem soncu. Šofer in avto, oba sta potrebna odmora. Najin avto je brez slabosti zmagoval klanec, ker se hladi na zrak. Avti s hlajenjem na vodo pa se tekom vzpenjanja močno pregrejejo, da se kar kadi od njih. Hudomušneži se norčujejo iz njih, češ da grede kofe kuhajo. Kjer je ob cesti vrelec ali vodni bazen, opozarjajo napisi vozače, naj se ustavijo in vroč krop v hladilniku nadomeste s hladno vodo. Takih dobrohotnih opozoril je več na obeh straneh prelaza.

Pri vožnji z vrha navzdol naju je drug napis opozoril na izredno zanimivost. Z enega mesta na cesti se vidi skozi »planinsko okno«. Skalnat steno visokega vrha imajo veliko luknjo, naraven predor, skozi katerega se vidi jasno nebo. Vsekakor zanimivo naravno čudo!

Spomini na Kranjsko goro

Prispela sva v Kranjsko goro. Tu se mi je vzbudil spomin, da sem kot dijak drugošolec leta 1900 preživel božične počitnice v Kranjski gori. Takrat še ni bilo rožanske železnice in smo se v Kranj vozili preko Beljaka in Trbiža. Vožnja je stala 3 goldinarje in 20 krajcarjev, tja in nazaj, torej 6 goldinarjev in 40 krajcarjev. To je bil v tistih časih lep denar. Denarja takrat ni bilo mnogo in smo morali štediti z njim. Zato se nisem peljal na počitnice domov, marveč s svojim sostanovalcem Petrom Jakeljem na njegov dom v Kranjsko goro. Takrat je bila Kranjska gora preprosta kmečka vas, sedaj pa je moderna, izrazito turistična vas in letovišče.

Nisva se dolgo mudila, čakala naju je še dolga pot in mnogo obiskov. Namesto kosila sva si kupila sadja in avto je krenil po krasno izpeljani cesti čez prelaz Podkoren. Z njega se odpira razgled proti Beljaku in Spodnji Zilji.

V št. Lenartu pri Sedmih studencih

Selo Strmec leži že v Avstriji in spada pod župnijo št. Lenart pri sedmih studencih. Kmalu sva v vasi, obiščevo cerkev in

venska gimnazija v Celovcu. Število učencev in maturantov je zanje preveliko. In, kako izzivanje, tisti Slovenci študirajo na univerzah ter se vračajo kot izobraženci v svojo domovino! Kak škandal!

In dalje. Dostikrat so cikali gotovi govorniki na trpljenje nemškega prebivalstva pod jarmom jugoslovanske vlade v plebični coni. Toda, spomnimo se velikonočnih dni leta 1941, ko so nemške čete vkorakale v slovenske kraje. Ali velja pravica do samoodločanja samo za Nemce, za Slovence pa ne? Razdelili so si z Italijani slovenske kraje, in niso vprašali po naravni enotnosti prizadetega naroda. Ni torej čudno, da so se dvigali partizani, ki so branili svojo domovino. Množično izseljevanje, prepoved slovenskega jezika v uradih, brutalno streljanje talcev, grozote in šikane, tako se je manifestirala nemška strahovlada nad Slovenci. Ali so to storili jugoslovanski vojaki na Koroškem? In čudno, tako brutalno niso ravnali s Slovenci Nemci iz rajha, temveč ti domovini zvesti junaki iz Koroške. Ker je konec tretjega rajha končal njihovo delo, žele sedaj nadaljevati svojo protislovensko uničevalno politiko.

Res, dolga je pot v Evropo. In še eno. V

grob mojega tovariša iz mladih let, župnika Janeza Starca, deželnega poslanca, ki je pod nacisti bil prvi pregnan. Verzi na njegovem nagrobniku so spričevalo njegovega požrtvovalnega dela za vero in narod. Seveda sva šla pozdravit tudi sedanjega župnika, mojega rojaka Avgušina Čebula, moža globokih misli in krepke besede.

Tudi na št. Lenart me vežejo prijetni spomini. Tu sem po novi maši nadomestoval svojega rojaka župnika Andreja Sadjaka, ki je bil mesec dni na dopustu v Moeni na Tirolskem. Prvo pridigo sem imel na Veliko Gospojnico v Marijini cerkvi pri Sedmih studencih. Pogosto je bil pri meni na obisku moj najboljši prijatelj iz bogoslovja Ciril Kandut, doma v bližnjih Maloščah. Pozneje sva bila oba skupaj kaplana v Pliberku, odkoder je bil vpoklican v vojaško službo kot vojni kurat. Ko je bil leta 1919 in 1920 kaplan v Borovljah, sva bila soseda. Po plebiscitu je bil premeščen na Prevalje, od tam je odšel v svrhu nadaljnega študija na Dunaj in bil obenem urednik lista »Koroški Slovenec«. Zal je leta 1922 prezgodaj umrl za zastrupljenjem s svinčeno kislino. Bil je zelo nadarjen in sposoben in je veliko obetal.

Obisk rajnih in živih sobratov

V Štebnu sva na pokopališču obiskala grob župnika Janeza Ožgana, v župnišču pa dekana, konz. svetnika in kanonika Filipa Milloniga. V Ločah sva pomolila ob grobu pokojnega župnika Josipa Ogrisa, v št. Jakobu pa dekana Šenka in drugih tam počivajočih. Seveda sva se tudi v Podgorjah podala k grobu pokojnega župnika Ivana Vuka, in pozdravila našega neumornega, vsestransko delavnega dekana in ravnatelja Mohorjeve Hornböcka. Nisva pa tudi izpustila Sveč, kjer spi smrtno spanje blagi župnik Viktor Ruprecht. Oba, Vuk in Ruprecht, sta med vojno pregnana iz svojih župnij službovala v nemškem delu dežele in tam umrla. Hvaležni farani pa so ju še po smrti hoteli imeti v svoji sredi in so ju dali prepeljati, da zdaj počivata med svojimi mrtvimi farani. Tudi svojemu rano umrlemu župniku Filipu Jandlu, ki počiva v svoji rojstni fani na Djekšah, so Svečani postavili spomenik na domačem pokopališču, da jih spominja na nekdanjega vnetega dušnega pastirja. V Kapli je šofer odložil svojo prtljago in mi oddelil dobro polovico iz svežnja lavorike in rožmarina iz Lovrana.

Ko sva se peljala mimo lepo urejenega pokopališča, kjer po mučenstvu štiriletno ječe počiva naš nekdanji blagi dekan in častni kanonik, Helfanjev gospod, Štefan Singer, sem zdihnil:

Blagor mu, ki se spočije,
v črni zemlji v Bogu spi . . .

Tako sva po obisku rajnih in živih sobratov prispela v Borovlje še pravočasno, da me je avtobus pripeljal domov. Tako je bilo srečno končano najino potovanje in zdaj je končano tudi moje dolgo kramljanje.

Goričah pri Borovljah je bila prej spominska tabla za padlega poročnika Pavla Sirknika. Tablo so nacisti odstranili. Ali ta poročnik ni padel kot junak za svoje ideale?
Dr. I. Heyer

PLIBERK

(Stanovske vesti zadnjih treh mesecev)

Rodila se je ena sama deklica, in sicer pri Jožetu in Rozi Polesnig v Vogrčah 6. Naša babica, gospa Miklautsch, že obupa. Če bo v naprej tako malo rojstev, bo odložila svojo obrt, ker so stroški večji kot je zaslužek.

Poročili so se: Werner Hollauf, elektro-mojster na Dunaju z Gudrun Hofer, študentko z Dunaja V, Siebenbrunnengasse 2; Lorenz Kert, kmet v Dobu 19, z Marjeto Delavec, tovarniško delavko iz Ponikve 12; Karlheinz Miklin, študent, Drveša ves 67, s Kristino Prasser, študentka, Untere Fellach 117 b; Hermann Tomitz, električar, Replje 6, z Marto Petjak, tov. delavko, Globasnica-Šteben 6; Dolfin Nardo, inž. strojne tehnike, Grüningen, Švica, z Marijo Pičko, prikojevalko, Vogrče 25; Franc Kues, železniški uradnik, Bistrica pri Pliberku 69, z Jožefino Potočnik, frizerko v

VABILO

Krščanska kulturna zveza in Katoliška prosveta vabita na prosvetni večer, ki bo v sredo, 25. nov., ob 19.30 (pol osmih zvečer) v Kolpingovi dvorani z naslovom:

»NAŠE DELO, NAVADE IN ŽIVLJENJE V LETNIH ČASIH«

Predava g. župnik Vinko Zaletel ob slikah in pesmih. Prireditve nadaljuje vrsto kulturnih večerov, ki nosijo naslov »NAŠA KOROŠKA«.

Nad vse zanimive prireditve se hočemo udeležiti od blizu in daleč.

Ošrednja odbora

Pliberku, Trg 10. oktobra 1; Anton Grobelnig, zidar, Libuče, Solska pot 12, s Christl Wickert, trg. nastavljenko, Replje 7; Baldasare Alberton, dipl. inž. za elektroniko, Povo del Grappa, Via Rivage 56, Italija, s Heidelbergo Kucher, Pliberk, Velikovaška cesta 2; Juri Kremser, Tužakov na Komenu 27, s Marijo Smrečnik, kmečko hčerjo na Strojni, Jugoslavija; Herman Kotnik, šofer, Vogrče 3, z Wilhelmino Slamanig, šiviljo, Vogrče 5; Valentin Preinigtov. delavec, Peračija 26, s Sofijo Pitschko, postrežnico v Zirovnici 48.

Umri so: Jakob Tomasch, upokojenec, Libuče, Libuška cesta 14, star 68 let. Maksimilijan Nuck, pd. Zalanjev oče v Vogrčah 9, star 76 let. Roza Plešivčnik, pd. Kronwintova Rozika v Pliberku, stara 83 let. Janez Valentar, pd. Hanzelnov oče v Libučah, Mežiškogorska cesta 8, star 68 let. Elfriede Stöckl, roj. Streicher, pd. Lecatarjeva gospa v Pliberku, Trg 10. oktobra 18, stara 68 let. Ferdinand Magnet, pomožni delavec na Rutah pri Rinkolah, po avto nezgodi v Dobravi, star 58 let. Jožef Nedved, pd. Kresčev oče v Borovju 4, star 81 let. Terezija Dobrovnik, roj. Gregorn, upokojenka v Drveši vesi 50, stara 76 let. Jera Scharsch, rentnica, pd. Šrančeva Jera na Blatu 14, stara 87 let. Rozalija Liesnik, roj. Poderšnik, upokojenka v Pliberku, Betty Glawarjeva cesta 6, stara 74 let. Ana Mayer, roj. Herman, vdova po sedlarju Mayerju ob cerkvi, stara 92 let.

Bog daj umrlim večni mir ni pokoj, novorojenki in novoporočencem pa veliko sreče v življenju!

ZVABEK

Pri nas imamo vsako soboto večerno mašo. Tako je bilo tudi 10. oktobra zvečer. Istočasno so tudi praznovali nekateri pred cerkvijo 10. oktober. Čutili so, da jih moti maša, zlasti pa zvonjenje cerkvenih zvonov. Med povzdigovanjem so tudi zadoneli cerkveni zvonovi. To pa je nekega gospoda, človeka zelo važne funkcije, vaškega poglavarja tako imenovane krščanske ÖVP, tako raznetilo, da je pridrvel v cerkev, zagrabil za vrvi in preprečil zvonjenje. Ko je bilo povzdigovanje konec, je zopet zapustil cerkev in šel praznovati dalje.

Vprašamo se, če tistim gospodom ni bilo znano, da imamo vsako soboto večerno mašo. In če, ali niso mogli prirediti svoje proslave ob kakem drugem času. Pa če je bila proslava že istočasno kot maša, zakaj motijo potem verska opravila. Miru to ne služi. Je pač zelo dolga pot od besed do dejanj. Treba je seveda loviti ljudi, tudi z besedami o krščanstvu!

ŽITARA VES

Za deseti oktober je pripravil poseben odbor proslavo v št. Lipšu. Pri kresu je govoril drugi podžupan Tschernernjak. Spomnil se je vseh dogodkov, ni pa omenil z nobeno besedo Slovencev. Pač pa je govoril na dolgo in široko o nekih vindišarjih, ki so baje rešili pred 50 leti Koroško s svojimi glasovi. Čudimo se, da on kot socialist nima toliko čuta za pravičnost, da bi priznal resnico in omenil Slovence, ne pa neke izmišljotine, ki so si jo ustvarili nemški nacionalci in nacionalsocialisti, da bi razdelili in tako čimprej razkosali ter uničili slovensko skupnost na Koroškem.

Na »dan starih«, ki je bil 25. oktobra pri Škofu v Stari vesi, je po čudnem naključju pozabil naš župan Posod, tudi socialist, pozdraviti navzoče v slovensčini. Vprašamo ga, kako misli o enakopravnosti obeh narodov in jezikov na Koroškem?

Na dan starih je izročil naš župan svojemu predhodniku Omelku listino o častnem občanstvu. Steinercherja pa, ki ga je imenoval občinski odbor z večinskimi sklepi (oba zastopnika Občinske skupnosti in en socialist proti) za častnega občana za (Dalje na 8. strani)

Kdaj zatiramo ogrčavost

Glede na to, da je v novembru in decembru najbolj ugoden čas za uspešno preprečevanje ogrčavosti, ne bo odveč, da živinorejce na to opozorimo.

BRENCELJ POVZROČA OGRČAVOST

Kakor je znano, povzročajo ogrčavost obad ali brenclj, ki v poletnih soparnih dneh, to je junija, julija in avgusta obletava živino na paši. Obadova samica odlaga svoja jajčeca na dlako goved. Jajčeca se trdno prilepijo in oprimejo dlake, tako da jih tudi s krtačenjem ali pranjem ne moremo

sredstvo, ki bi uničilo ličinke v telesu še preden bi napravile škodo na koži. In zares se je Nemcem posrečilo izdelati pripravke, ki uniči domala vse ličinke v telesu, še preden se kot ogrci vgnezdijo pod kožo. To sredstvo so imenovali *neguvon*. Prednost tega preparata je tudi v enostavni uporabi, se pravi v samo enkratnem škropljenju goved. *Neguvon* uničuje tudi mnoge druge zunanje in notranje zajedavce, npr. povzročitelje garij.

KDAJ JE NAJBOLJ PRIMEREN ČAS ZA ŠKROPLJENJE GOVED?

Iz jajčec na dlaki se ličinke nekako v petih mesecih prerinejo do hrbtenice. Tu počivajo in zapustijo mastno tkivo mozga

Velik pomen avstrijskega izvoza

ske zbornice Sallinger je pred kratkim govoril o avstrijskem izvozu. Ob tej priložnosti je poudaril velikanski pomen izvoza za nadaljnji razvoj države, ki že danes prodaja v tujino več kot tretjino industrijske proizvodnje, nekatere velike tovarne in podjetja kot so VÖEST, STEYR-DAIMLER-PUCH, BÖHLER in CHEMIEFASER Lenzing pa tudi več kot 60 % vse proizvodnje. Takšen uspeh je bil možen zaradi tega, je nadaljeval Sallinger, ker se vodstvo in delavci številnih avstrijskih podjetij dobro zavedajo dejstva, da bodo lahko širili in hkrati ekonomizirali svojo proizvodnjo le ob večjem razmahu prodaje na tujih tržiščih, kajti marsikatera izmed teh organizacij je za avstrijski trg s 7,5 milijoni prebivalcev pre-

čez tri in pol mesece, nakar se prerijejo v podkožje na hrbtu goved. Iz tega lahko spoznamo, da moramo ličinke uničiti že prej, se pravi najpozneje do prve polovice decembra. Najbolje in najbolj zanesljivo pa je škropljenje goved kmalu po tem, ko paša preneha, torej že meseca novembra. Takrat so ličinke še majhne in jih najbolj zanesljivo uničimo. Razen tega do takrat še niso preveč poškodovale telesnega tkiva in zato tudi ne bo tolikšne izgube na mesu in mleku.

Škropimo z 2-odstotno vodno raztopino *neguvon*-praška, to se pravi, da damo na vsak liter po 20 gramov, to je dva dekagrama praška. Škropimo z drevesno škroplilnico, ki pa mora imeti vsaj 4 atmosfere pritiska. To pa zato, da tekočina pride zanesljivo na kožo in ne morebiti samo na dlako. St. A.

Spomin na č. g. župnika Jurija Trunka

Pred nedavnim sem bral v Našem tedniku, in tudi moja sorodnica Micej Mikula mi je poslala izrezek iz ameriškega slovenskega časopisa, da je praznoval nam starim dobro poznani in bližnji domačin, č. g. Jurij Trunk 100-letnico svojega rojstva. Jaz sem ga spoznal, ko je imel moj bratranec dr. Janko Arnejc svojo novo mašo v podružnici cerkvi sv. Gregorija v Spodnjih Borovljah. Bil je tedaj za slavnostnega pridigarja, jaz pa za ministranta, star šele 8 let. Ko pa je bil g. Jurij Trunk župnik na Peravi, so ga naši ljudje prav radi obiskovali, ko so hodili tam mimo v Beljak. Tudi jaz sem prišel tedaj večkrat z očetom v župnišče na Peravo. Leta 1914 sem bil kar v začetku vojne vpoklican k vojakom in sem bil več kot tri leta pri 9. komp. I. Rg. 7. Leta 1918 sem prišel v orožniško šolo v Celovec in sem čez dva meseca naredil izpit z odliko. Zaradi znanja obeh deželnih jezikov sem bil dodeljen orožniški postaji v Borovljah. Medtem pa je moral tudi č. g. Trunk zapustiti Beljak in je prišel preko Jezerskega v Borovlje. Tako sva se spet srečala in lahko sem našel tolažilne besede v tistem razgibanem času. Še si od časa do časa dopisujeva. In tako mu tudi jaz želim še mnogo zdravja za stoletnico.

Franc Arnejc

Sezite po Mohorjevih knjigah!

Družba sv. Mohorja je letos izdala te knjige:

1. KOLEDAR za leto 1971;
2. PETRINKA (Ivan Matičič);
3. OD DNESTRA DO PIAVE (Franc Arnejc);
4. SE SO SREČNI ZAKONI (Theodor Bliweis);
5. KRISTJANOV DAN (Miha Žužek DJ);
6. NOVA DRUŽINSKA PRATIKA za leto 1971.

odstraniti. Iz teh jajčec se po treh do šestih dneh razvijejo majhne ličinke, ki se s svojimi grizali prerinejo skozi debelo govejo kožo v podkožje. Od tod potujejo naprej po telesu, in sicer zlasti ob debelejših živcih, dokler se ne prerinejo do hrbtenice. Čez določen čas pridejo skozi odprtino hrbteničnih vreten in se kočno vgnezdijo pod kožo na hrbtu goved. Pri tem si napravijo na koži majhno odprtino, da se skozi njo oskrbujejo z zrakom. Razvijajo se dalje, dokler končno ne zapustijo svojega ležišča in skozi razširjeno luknjo na koži ne odpadejo s telesa. V zemlji se zabubijo in se po kakih tridesetih dneh razvijajo v brenclje.

Ves razvoj, od odložitve jajčec na kožo do zrelega ogrca, traja približno 11 mesecev. Tako opazimo ogrce včasih že januarja ali februarja, večinoma pa v aprilu, maju in juniju, kar je pač odvisno od tega, kdaj so bila jajčeca odložena na dlako.

Zaradi bolečin, ki jih povzročajo premikajoče se ličinke v telesu ter vznemirjanja, ko jih brenclji obletavajo ter poškodovani v območju večjih živcev in drugod, zgubijo goveda na teži (okoli 50 kg mesa) krave pa molzejo po dva litra mleka manj. Največ škode pa nastane na preluknjani koži, ki zaradi tega zgubi skoraj vsako vrednost.

Ogrčavost je čista pašniška bolezen, ker v stajah brenclji ne napadajo živine.

KAKO SE BRANIMO PRED OGRČAVOSTJO?

Že leta 1948 smo uvedli zatiranje ogrčavosti na zelo preprost način z iztiskavanjem ogrcev iz kože. Vendar je bilo pri tolikih muhah takšno ugonabljanje več kot dvomljivo. Razen tega je bila koža že poškodovana in se ogrčavost ni znatno zmanjšala. Zato so raziskovalci po vsem svetu iskali. Predsednik Avstrijske zvezne gospodar-

Sušenje gob

Za sušenje morajo biti gobe zdrave in ne prestare. Tistih, ki imajo srednjo plast klobuka že mehko in grdo zeleno, ne sušimo. Prav tako niso za sušenje ob dežju nabrane gobe. Gob pred sušenjem ne peremo. Ostrgajmo jih z nožem in zrežemo na listke. Listke lahko naberemo na nit, ki jo razpeljemo v zračnem, vetrovnem prostoru, ali v prostoru, kjer kurimo. Razložimo jih tudi na leso. Temperatura ne sme biti previsoka, da ostanejo lepo bele. Pri prepočasnem sušenju se začno gobe kvariti.

Popolnoma suhe gobe, ki ob premiku šeleste, hranimo v tekstilnih vrečkah in na suhem.

velika, v manjšem obsegu pa racionalna proizvodnja ne bi bila mogoča.

Gonilna sila avstrijskega izvoza je vsekakor Zvezna zbornica, ki je samo v enem letu povečala število svojih predstavništev v tujini od 72 na 85, medtem ko Avstrija izvažava v 110 dežel sveta.

Lanska vrednost izvoza, ki je bila rekordna, je dosegla vrednost 63 milijard šilingov ali 2,3 milijarde dolarjev.

Avstrija se je lani udeležila tudi 83 mednarodnih sejmov, ali deset več kot leto poprej, medtem ko so po drugi strani tudi avstrijski mednarodni sejmi na Dunaju, v Gradcu, Celovcu, Innsbrucku, Welsu in

drugje vedno bolj obiskani tudi iz tujine. Danes izvažava iz Avstrije približno 7000 večjih in manjših podjetij, seveda ves ta izvoz ni neposreden, temveč gre prek večjih podjetij ali nekaterih trgovinskih organizacij, neposreden stik s tujim trgovom pa ima okrog 2000 tvrdk.

Pri tem velja poudariti tudi dejstvo, da avstrijska industrija kakor tudi raziskovalna in razvojna dejavnost krepko koraka s svetom vstrik, saj je le tako možno, da prodajo iz Predarlskega lesno-obdelovalne stroje v Združene države Amerike, med njimi stroj, ki lahko razdeli 3000 kvadratnih metrov lesnitnih plošč na posamezne formate, v eni uri, s samo enim delavcem.

V Kanado pa tudi drugam izvažajo toplotno — prevodni cement, med pomembnimi ki jih ob močni japonski konkurenci prodajajo precej tudi v ZDA.

Seveda je avstrijska proizvodnja izredno pestra in zastopana na vseh področjih, pa naj bo to LR Kitajska ali Avstralija,

Proslava Narodnega sveta v ogledalu časopisov, radia ...

(Nadaljevanje z 2. strani)

Celovcu znova odklonili predlog o zakonskem ugotavljanju manjšine. Zavoljo tega so z večerajšnje proslave poslali klubskima načelnikoma socialistične in ljudske stranke pismeno stališče, v katerem so izrazili pripravljenost za sodelovanje pri reševanju nerešenih vprašanj, ob upoštevanju 7. čl. avstrijske državne pogodbe.

M. Meršnik

Na proslavi NskS v Celovcu:

Ugotavljanje manjšine odklanjamo

kot neprimerno sredstvo za reševanje narodnostnih vprašanj

(Slovenski vestnik, 13. XI.)

Kakor Zveza slovenskih organizacij na Koroškem že na proslavi meseca maja v Celovcu in zlasti na velikem ljudskem taboru na Bistrici pri Pliberku meseca septembra, tako se je v nedeljo tudi Narodni svet koroških Slovencev spomnil važnih obletnic v zgodovini našega ljudstva. Prireditve v skoraj polni dvorani celovškega Doma glasbe je potekala pod geslom »Zvesti izročilu naših prednikov in avstrijski državi« ter je veljala 100-letnica slovenskih taborov na Koroškem, 50-letnica plebscista, 25-letnica osvoboditve in konca druge svetovne vojne ter 15-letnica podpisa avstrijske državne pogodbe.

Pomena omenjenih obletnic se je v slavnostnem govoru spomnil predsednik NskS dr. Vospernik, ki je zavzel stališče tudi k aktualnim vprašanjem slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem. Pri tem je ostro kritiziral očitno proti Slovincem naperjeno delovanje Heimadienst, kakor prihaja do izraza v njegovem glasilu Ruf der Heimat, kjer se odkrito poziva na narodnostni boj, ki da bo trajal tako dolgo, dokler ne bo eden obeh narodov v deželi popolnoma izginil. V zvezi s ponovno zahtevo FPÖ po ugotavljanju manjšine pa je bilo sprejeto pismo poslanskima kluboma obeh velikih strank SPÖ in ÖVP, v katerem se ugotavljanje manjšine odklanja kot neprimerno sredstvo za reševanje narodnostnih vprašanj.

Koroški Slovenci so se spomnili štirih velikih dogodkov

(Katoliški glas, 12. XI.)

V nedeljo sta dve organizaciji slovenskih katoličanov na Koroškem, Narodni svet koroških Slovencev in Krščanska kulturna zveza, pripravili veliko kulturno prireditev v veliki dvorani Doma glasbe v Celovcu. Spomnili sta se 15-letnice podpisa avstrijske pogodbe, 25-letnice osvoboditve in konca druge svetovne vojne, 50-letnice plebscista in stoletnice slovenskih taborov na Koroškem.

Prireditve je bila tako v političnem kot v kulturnem pogledu izredno zanimiva in pomembna,

ker je napolnilo dvorano več kot 800 udeležencev, med katerimi je prevladovala mladina. Pomembna, ker je predsednik Narodnega sveta, dr. Reginald Vospernik, jasno in odkrito povedal, da žive na Koroškem Slovenci, ki so duhovno povezani z brati po krvi, pa naj ti žive kjer koli, da pa so istočasno lojalni avstrijski državljani. Toda kljub tej lojalnosti ni Avstrija izpolnila svojih obvez do narodne manjšine, ki jih je dolžna po ustavi, obljubah in po človeških pravicah.

Zato so naravnost smešno, vsaj za nas, ki smo bili na proslavi s Primorske, izvenlele retorične izjave v pozdravih, ki so jih izrekli gostje predstavniki avstrijskih strank in zastopniki deželnega glavarja. Obe stranki sta vladali ali pa še vladata v Avstriji, obe bi lahko rešili ali reševali pravično koroško narodno vprašanje, pa tega nista storili. Obe vodilni stranki bi namreč že davno morali v dejanju pokazati svojo dobro voljo do Slovencev. Med temi nemškimi pozdravi je bil pač edino iskren slovenski pozdrav našega deželnega poslanca dr. Draga Štoke, ki je bil izraz iste prizadetosti Slovencev v naši deželi kot zadeva koroške Slovence.

Po tem prvem delu je začel drugi del sporeda rojanski pevski zbor pod vodstvom dr. Mamola. Zapel je nekaj čudovitih pesmi, ki so po tematiki povsem odgovarjale razpoloženju večera in velikim datumom, ki so se jih koroški Slovenci spominjali.

Za Rojančani so zaplesali fantje in dekleta iz Sel več plesov. Ob spremljavi harmonike in pod vodstvom Ivana Matka so bili vsi plesi ubrani na narodne pesmi, zato je prirodno gibanje po odru in juckanje med plesom odgovarjalo duhu pesmi.

Na prireditvi so nastopili tudi Gradiščanski Hrvat, ki žive v Avstriji. Prišli so s tamburaškim orkestrom in so pod vodstvom Ota Kuzniča izvajali precej dolg spored hrvaških narodnih pesmi. Prireditve je zaključil mešani zbor prosvetnega društva »Danica« iz št. Vida v Podjunu. Daljši spored je obsegal v glavnem koroške narodne in umetne pesmi. Zbor je pel izredno lepo in dovršeno. Sestavljen je iz mladih pevcev in pevki, glasovi so čisti in prijetni, številni solisti čudoviti. Za nas je bilo to izredno doživetje.

Celotna prireditve je zapustila na vseh izreden vtis. Udeležil se je je jugoslovanski generalni konzul v Celovcu, ing. Budihna z gospo, predstavniki najrazličnejših ustanov in organizacij, da omeni mo kanonika dr. Zechnerja, ki je zastopal celovškega škofa, predstavnika Zveze slovenskih organizacij dr. Fracija Zwitterja, predstavnika deželnega glavarja, predstavnika Avstrijske ljudske stranke, akademskega kiparja Franceta Goršeta in drugih. Ljubezniv in pozoren pozdrav dr. Janka Zerzerja je veljal tako Nemcem v nemščini kot Slovincem v slovenščini. Mislimo, da je bila to resnično reprezentna, politično pomembna in kulturno kvalitetna prireditve koroških Slovencev, ki je pokazala, da so naši rojaki na severu živi, in še kako živi!

jp

Klub Mladje nas je naprosil za naslednjo objavo:

DEKLARACIJA

Dunaj, 8. november 1970

Koroški slovenski kulturni delavci, zbrani ob priložnosti rednega običnega zbora KLUBA MLADJE v dunajskem hotelu Regina s sledečo deklaracijo zavzemajo svoje stališče do avstrijske državne pogodbe in njene 15-letne prakse, kar zadeva uresničitev mednarodno zajamčenih določil člena VII:

Praznovanje 50-letnice koroškega plebscista je ponovno dokazalo, da merodajnim osebam in ustanovam ne gre za dokončno pravno in praktično rešitev še stalno odprtega manjšinskega vprašanja, temveč le za prazne besede splošne tolerance, za prazne politične ideje in oddaljena mednarodna vprašanja.

Od dejanskega položaja pri svojem kulturnem delovanju prizadeti izjavljajo:

1. Da naj državne in deželne oblasti končno upoštevajo obširno kulturno delovanje koroških Slovencev s tem, da v svoje letne proračune sprejmejo stalne in primerne finančne prispevke slovenskim kulturnim

organizacijam in publikacijam ter splošnemu kulturnemu prizadevanju.

2. Kultura in vse z njo povezane akcije se dajo pojmovati samo v povezavi s celotnim družbenim dogajanjem in se s tem tudi ne dajo ločiti od najučinkovitejših družbenih dogodkov — od političnih. Vsiliti ljudstvu kulturno infantilnost pomeni, preprečiti njegovo politično samoosveščanje.

3. Ponoven dokaz, da so navedena zatična stremljenja v koroški družbi dana, je reakcija koroških oblasti, koroškega tiska in javnega mnenja na kulturno-politično dejanje, ko so neznani dopolnili nemške krajevne napise s slovenskimi. Namesto da bi se politične oblasti spomnile svojih dolžnic in ostale krajevne napise, je koroška družba odgovorila preko policijskih organov.

Kdo more zdaj od nas zahtevati, da se distanciramo od ustavno garantiranih dvojezičnih topografskih napisov?

OD ZAČETNIŠKEGA ROCKA DO NAJNOVEJSIH ANSAMBLOV:

Presley opravil sentimentalno pesmijo

Kalkih petnajst let od tega je Elvis Presley začel z rock and rollom. Tedaj so mnogi mislili, da bo ta glasba po nekaj sezonah zamrla, da se bo iz tega primitivnega rocka razvijala glasba dalje in prišla do stopnje, kakršno ima danes.

V času, ko je nastopil Presley s prvim rockom, je bil na vrhu lestvice Perry Como, Bing Crosby pa je predstavljal model zapnega pevca, plesna glasba se je še vedno zanašala na kliše jokajočih violin in pojočega saksofona, črna glasba za črnce pa še ni prišla v radijske studije.

Hilly-billy in rhythm and blues

Tla so bila že pripravljena za novo glasbo. V filmu je prevladoval James Dean z Marlonom Brandon in oba sta prikazovala junake načete od nevroze, ki jih je vodila v samouničevanje. Na tej podlagi se je pojavil Elvis Presley, bilo je januarja 1956. Zapel je pesem »Tutti Frutti«, toda tudi že sama njegova oseba, vedenje in način petja so najavljali nekaj novega — bil je človek s ceste. Mladina se je takoj strnila na njegovo stran, ker se je z njim identificirala. Začela se je nova moda, ki je zahtevala kavbojke in kratke jopiče. Njegova glasba je bila precej primitivna. Sestavljala sta jo načina hilly-billy in rhythm and blues: delno črna, delno pa

glasba belcev. Hilly-billy je bila glasba, ki jo navadno imenujemo kavbojska, s kitarami, violinami in banjom. Rhythm and blues pa je bila nekakšna evolucija starega bluesa, ki se je nabral vseh gremkob, ki prevzemajo črnce v mestnih getih. Kitaro in klavir je v novem rhythm and bluesu nadomestil saksofon, ki je poudarjal napetost nove situacije. Tudi ritmično je novi blues prišel do ekstremov z močnim nabijanem in napetim poudarjanjem ritma.

Popolnoma pa se je rock uveljavil v šestdesetih letih, ko je prišlo do izbruha mladih.

Pod učinkom tega vala, so izginili tudi nekateri predsodki o črnih. Tudi radijske

Cassius Clay na poti do svetovnega prvaka

Kot je znano se je Cassius Clay 26. oktobra pomeril z Jerryjem Quarryjem in ga že v 3. krogu premagal s tehničnim knockoutom. S tem je Cassius Clay po večletni odsotnosti stopil v ring, da si ponovno osvoji svetovni naslov.

Leta 1960 je Cassius Clay osvojil olimpijski naslov v teški kategoriji. To je bilo istega leta, ko je postal olimpijski prvak tudi Tržačan Nino Benvenuti. Ko se je vrnil v Louisville, kjer se je rodil, je skupina odvetnikov iz tistega mesta odločila,

postaje so začele predvajati črnsko glasbo. Pojavijo se tudi temnopolti pevci. Ko pride kasneje do srečanja med bluesom in gospelom (črnsko duhovno pesmijo) in nastane soul music, se na mednarodnem tržišču pojavi cela vrsta črnskih pevcev, med katerimi naj omenimo Raya Charlesa, Aretha Franklin, Dionne Warwick in druge.

Ta nova vrsta glasbe je nato prišla v Veliko Britanijo. Že takoj po vojni je v tej državi oživel jazz; kasneje so odkrili ameriško ljudsko glasbo, predvsem črnske pesmi in seveda je vsa ta glasba dobila v britanskem okolju svojo značilnost, tako da so jo imenovali skiffle, za ansamble te vrste je bila značilna formacija: kitara, kontrabas in »washtub«. Ta moda je trajala le nekaj let in je pripravila podlago za rock and roll. Na tej podlagi pa so se pojavili Beatlesi. (Dalje prihodnjič)

KRIŽANKA

1	2	3	4	5	6	7	8
9				10			
11			12		13		
14		15		16		17	
18	19				20		
	21					22	
23	24		25			26	
27		28			29		
30			31		32		
33							

VODORAVNO: 1. ime in priimek slov. književnika, Prešernovega prijatelja; 9. drugo ime za Aleksej; 10. vstavi »savr«; 11. soglasniki besede Rebeke; 13. zaimek »Vič« v nemščini; 14. ali; 15. čutilo; 17. ista soglasnika; 18. eno od načel francoske revolucije (z zamenjavo prve črke); 21. naraščanje; 23. vol (hrv.); 25. vlivan; 26. latinski predlog (k, pri); 27. dva; 29. gora v Julijskih Alpah; 30. naselje; 32. kazalni zaimek; 33. pripomoček za risanje.

NAVPIČNO: 1. lastnost pridnih ljudi; 2. moško ime; 3. okus; 4. vstavi niša; 5. igralna karta; 6. doba; 7. rimski pesnik; 8. član odbora; 12. poženen se v zrak; 15. slonov zob; 16. plevel; 19. vzklík; 20. začetnici imen hrvaškega prvaka, zmaga Joe Frazier. Medtem obsodijo Clayja, ker se ni odzval vpoklicu pod orožje. Obsodijo ga na pet let ječe in 10 tisoč dolarjev globe. Clay plača še kavcijo 5000 dolarjev, da ga pustijo na svobodi. V septembru letos končno spet izdajo Cassiusu Clayju boksarsko licenco najprej v državi Georgia, nato pa še v New Yorku, potem ko je sodnik odločil, da je bila prvotna obsodba absurdna.

Naslednji Clayev nasprotnik bo Argentinec Oskar Bonavena; dvoboj bo 7. decembra v Miami Beachu.

SPORT — SPORT — SPORT — SPORT — SPORT — SPORT — SPORT — SPORT

NOGOMET

Po 12. kolu v avstrijski nacionalni ligi je prišel na čelo lestvice Rapid z 18 točkami. Sledijo: Salzburgska Avstrija 17, Admira 16, Wattens 15, Innsbruck 14, Sportklub, Sturm in Vienna po 13, dunajska Avstrija in VÖEST Linz po 12, LASK 11, Simmering in GAK po 9, Bregenz in Wacker (Dunaj) po 7 in na repu lestvice naš koroski novinec Radenthein.

Rezultati 12. kola so bili: Wattens—Sportklub 2:1; Admira—VÖEST 2:2; Dunajska Avstrija—Wacker Innsbruck 1:1; Simmering—Bregenz 2:0; Salzburgska Avstrija—LASK 3:0; Sturm—Vienna 1:2; Wacker Wien—GAK 3:0; Rapid — Radenthein 4:1.

SAK Radiše—Trdnja ves 4:0

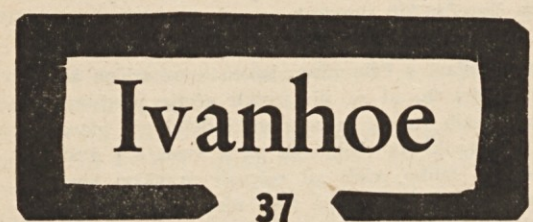
JUGOSLOVANSKI NOGOMET

V 14. kolu jugoslovanskega prvenstva sta slovenska zastopnika dosegla na tujem lep uspeh. Olimpija je v Tuzli igrala z Borcem 1:1, Maribor pa v Kragujevcu z Radničkim prav tako 1:1. Olimpija je s 14 točkami na 10., Maribor pa z 11 točkami na 14. mestu.

HOKEJ

KAC—IEV 5:1

Prvak KAC je že za svoje 13. prvenstvo favorit. V soboto so namreč celovčani premagali IEV 5:1, in vodijo na lestvici s 5 točkami prednosti.

Toda lepa ranocelnica ga je prekinila; neutajljiv smehljaj je preletel njeno obličje, ki je izražalo vse dotlej zamišljeno otožnost. »Z Angleškega sem, gospod vitez, in tudi govorim po angleško, čeprav sta mi rod in obleka izpod drugega neba.«

»Plemenita gospodična — « je povzel vitez Ivanhoe; a Rebeka ga je spet ustavila.

»Ne imenujte me »plemenite«, gospod vitez,« je dejala. »Najbolje je, da takoj zveste: vaša strežnica je uboga Zidinja, hči tistega Izaka iz Yorka, ki ste mu bili nedavno tako dober in prijazen gospod. — Zato je njemu in njegovim ljudem dolžnost, da vam izkažejo vso skrb in pomoč, ki je potrebna v vašem sedanjem položaju.«

»Ne vem, kako bi bila zadovoljna lepa Rowena, da je videla čudno ganjenost, s katero je njen vdani vitez do tega trenutka ogledoval krasno obličje, mično postavo in svetle oči prelepe Rebeke — oči, katerih sijaj so mehčale in senčile dolgorese svilnate vejice, tako da bi jih mogel kak minstrel primerjati zvezdi večernici, ki pošilja svoje žarke skozi jasmínovo lopo. Toda Ivanhoe je bil predober katoličan, da bi ostal tudi nasproti židinj takih čustev. Baš ker je Rebeka to slutila, mu je hitela povedati očetovo ime in rod; ker pa ni bila niti lepa in modra hči našega znanca Izaka povsem brez ženske slabosti, je v srcu vendarle vzdihnila, ko sta se spoštljivo občudovanje in neutajljiva nežnost, s katerima je Ivanhoe dotlej zrl na svojo neznano dobrotnico, mahoma izpremenili in hladno, umerjeno vljudnost, ki ni pričala o nikakem globljem čustvu mimo hvaležnosti za

to uslugo, izkazano mu po ženski nižjega plemena, od katere se je ni mogel nadejati. Prejšnje Ivanhoejevo vedenje sicer ni izražalo drugega kakor tiisto občo pobožno spoštljivost, ki je mladost nikoli ne odreče krasoti; ali vendar je bilo žaljivo, da je mogla ena sama beseda malik čarodejni zakletvi prestaviti ubogo Rebeko, ki se je pač vsaj nekoliko zavedala svojih pravic do te poklonitve, v vrsto zaničevanih bitij, katerim je ni bilo častno izkazati.

Toda krotko in nedolžno Rebekino srce ni štelo Ivanhoeju v greh, da je bil deležen vseobčih predsodkov svojega časa in svoje vere. Narobe, vzlic zavesti, da je zdaj v bolnikovih obeh samo še hči zavrženega ljudstva, s katerim je kristjanu vsak nepotrebni stik v sramoto, ni niti malce odnehala v svoji potrpežljivosti in vdani skrbi za njegovo varnost in ozdravljenje. — Povedala mu je, da se morajo vrniti v York in da ga misli oče vzeti s seboj in skrbeti zanj v svojem lastnem domu, dokler se njegovo zdravje ne popravi. Ivanhoe se je zelo upiral temu načrtu, češ da noče dalj nadlegovati svojih dobrotnikov.

»Ali ni v Ashbyju ali v okolici nikakega saškega franklina ali vsaj imovitejšega kmeta, ki bi si hotel naprtiti skrb za ranjenega rojaka, dokler ne okreva toliko, da bo mogel spet nositi oklep? Ali ni nikoder saškega samostana, kjer bi našel gostoljubje? Spravita me rajši v Burton; tam me gotovo sprejme Waltheoff, opat pri Svetem Witholdu, ki je moj sorodnik!«

»Vsako, tudi najslabše teh zavetij,« je dejala Rebeka z otožnim nasmehom, »bi bilo za vas nedvomno primernejše bivališče od hiše zaničevanega žida; le to je, gospod vitez, da si ga zdaj ne morete izbirati, razen ako želite odsloviti svojo ranocelnico. Znano vam je, da naše ljudstvo zna celiti rane, čeprav jih ne zadaja; moja rodbina pa ve še posebne skrivnosti, ki jih je ohranila iz za Salomonovih dni. Njih dobrodejni učinek ste že izkusili; ni ga Nazarenca — oprostite mi, gospod vitez — ni ga kristjanskega

ranocelnika med štirimi britanskimi morji, ki bi vam mogel pomagati, da si za mesec dni znova nadenete prsnjak.«

»In kdaj ga nadenem s tvojo pomočjo?« je nestrpno vprašal Ivanhoe.

»Čez teden dni, ako potpiš in se uklopiš mojim odredbam,« je rekla Rebeka.

»Tako mi naše Gospe,« je vzkliknil Wilfred, »ako ni greh, da jo imenujem pod to streho, ne jaz ne noben drugi vitez zdaj ne udegne pogledati; in če izpolniš obljubo, vede, dekle, da ti zvrhoma nasujem svojo čelado s kronami, pa naj jih dobim ne vem kako.«

»Obljubo izpolnim,« je dejala Rebeka, »in danes teden dni boš nosil svoj oklep, samo da mi uslišiš majhno prošnjo namesto srebra, ki ga obetaš v nagrado.«

»Če je v mojih močeh in če je prošnja taka, da jo sme pravi krščanski vitez izpolniti hčeri tvojega rodu, ti z veseljem in hvaležnostjo storim, kar želiš.«

»Nu,« je odgovorila Rebeka, »prosim te samo tega: verjemi v bodoče, da more tudi žid storiti uslugo, ne da bi hlepel po kaki nagradi razen po blagoslovu velikega Očeta, ki je ustvaril i žide i pogane.«

»Greh bi bilo dvomiti o tem, dekle,« je odvrnil Ivanhoe; »brez nadaljnjih pomislekov in brez vpraševanja se hočem zanesti na tvojo spretnost; trdno verujem v tvojo pomoč, da si čez teden dni spet nadenem oklep. In zdaj, zala ranocelnica, daj, da te vprašam, kakšne so zunaj novice. Ali veš kaj o plemenitem Sasu Cedricu in njegovi družini — pa o ljubki lady — « Premolknil je, kakor da mu Rowenino ime v tej židovski hiši ne gre z jezika. »O tisti, mišlim, ki je bila izbrana za kraljico turnirja?«

»Izbrana po vas, gospod vitez,« je dejala Rebeka; »in to izbiro so občudovali enako kakor vašo hrabrost.«

Vzlic silni izgubi krvi mu je preletela obraz rdečica; začutil je, da je z nespretno

malomarnostjo svojih besed izdal globoko nagnjenje do Rowene, nikar pa da bi ga prikril.

»Ona mi ni bila toliko na umu kakor princ John,« je dejal; »in tudi o svojem vernem oprodu bi rad kaj zvedel. Kako da ga ni pri meni?«

»Dajte, da se poslužim svoje zdravniške oblasti,« je odvrnila Rebeka, »in vam priporočim molčanje in počitek brez razburljivih misli; kar pa želite zvedeti, vam rada povem. Princ John je nenadoma prekinil turnir in jadrno odrinil z vsem plemstvom, viteštvom in svečeništvom svoje stranke proti Yorku, poprej pa še pobral denar, kolikor ga je pač mogel izlepa in izgrda dobiti v tem kraju. Pravijo, da si hoče prisvojiti bratovo krono.«

»Naj ne misli, da ne bo nihče udaril v njegovo obrambo,« je rekel Ivanhoe in se vzpel na ležišču, »dokler je med angleškimi podaniki le ena zvesta duša! Z najboljšimi izmed njih se hočem boriti za Rihardovo pravico — da, sam proti dvema pojdem zanj v pravični boj!«

»Ako se hočete boriti,« ga je ustavila Rebeka in rahlo položila roko na njegovo ramo, »tedaj je potrebno, da zdaj poslušate moja navodila in ostanete mirni.«

»Prav, dekle,« je dejal Ivanhoe; »tako miren, kakor le morem biti v teh nepokojnih časih. — In kaj veš o Cedricu in njegovi družini?«

»Ni še dolgo, kar je bil njegov dvornik pri nas,« je rekla Zidinja; »ves zasopel je prihitel k očetu po neke denarje za volno Cedricovih ovac. Od njega sem zvedela, da sta Cedric in Athelstane Conningsburški zelo zlovoljna zapustila prinčev grad in da se pravkar odpravljata proti domu.«

»Ali je bila tudi kaka dama z njima na gostiji?« je vprašal Wilfred.

»Lady Rowena,« je dejala Rebeka, odgovarjaje mu bolj točno, nego je on zadal vprašanje, — »lady Rowena ni šla k princu na veselico; po dvornikovih besedah mora

Cesta kakor pesem, speljana drzno in smotno skozi gozdove, z dvema viaduktoma in kratkim tunelom blizu slikovite vasice Ljubno, to je gorenjska magistrala. Ob vseh letnih časih nam skrajša pot od Kranja do Bleda pa dalje do Bohinja. V avtu ali v avtobusu kar zdrsimo preko prepadov in pozabljam, da počiva moderna cesta tu in tam na mogočnih železobetonskih stebrih.

Nekajkrat sem gledala, ko so gradili pri

Za prijeten jesenski izlet bomo izbrali staro cesto in se peljali skozi vasi: Bistrica, Podbrezje, Posavec, Črnivec. Morda se bomo že tu ustavili, pozdravili bližnje Brezje ali stopili v privatno gostilnico na Črnicu. Da je vaška gostilna poznana in cenjena, nam dokazujejo številni avtomobili na parkirnem prostoru ob hiši. Ker prihajate iz mesta, kjer vam primanjkuje svežega zraka, si poiščite prostore na vrtu pred hišo. Prav nad vami brzi zadnji del nove

ramo vsi čuvati in ljubiti naša polja in gozdove, ne samo kmet-lastnik in posestnik.

Počitniški ali izletniški kažipot vas je usmeril na gorenjsko magistralo. Že nekajkrat ste zdrseli po moderni cesti, danes pa zavozite za nekaj minut na počivališče na desni in pogledite v jesenskem vetru se gibajoče morje gozdnega zelenja. Ob vsakem letnem času je Gorenjska lepa, sončno jesensko nedeljo kar pravljico lepa. Saj ne znate z besedo prav povedati, toda začutili ste, nekaj lepega ste doživeli. Novi delavni teden vam bo ob spominu na nedeljski izlet v jesenski gozd lažji in krajši.

Nova gorenjska cesta se za Črnicem preljuje v staro. Le-ta steče po ne preveč strmim klancu navzdol in že se odpre pred nami nova pokrajinska slika. Pod gozdnato planoto, domačini jo imenujejo Rsje, stoji grad Podvinj, danes spremenjen v hotel prvega reda. Tudi avtobusna postaja ob cesti se imenuje Podvinj, čeprav pravimo bližnji vasi Mošnje, ne Podvinj.

Zavijemo na levo in že smo na širokem tlakovanem parkirnem prostoru, kjer se ustavlja ob vsakem času, zlasti še v sezoni in ob nedeljah, premnogo domačih in tujih avtomobilov. Vstopimo in preživimo urico znotraj ali zunaj prijetno vabljivo urejenih prostorov. Vse, kar bo vzbudilo naše zanimanje, v vsem bomo našli neko prijetno, premišljeno harmonijo z okolico.

Hotel, nekdanja graščina, ni utrjen, ni postavljen nekam visoko. Obdan ni z jarkom in zavarovan z dviznim mostom. Sproščeno stojé pred nami močno grajeni zidovi. Kar nehoté se spomnimo na dvorce

(Nadaljevanje na 8. strani)

Mirko Kunčič:

Moje gosli

Gosli stare jaz imam,
gosli čudovite:
v njih so pesmi žalostne
in vesele skrite.

Kadar rajnke matere
spomnim se, zapoje
struna pesem žalostno;
v njej so solze moje.

Kadar v mraku se domov
oče vrne z dela —
mojih gosli pesmica
spet je vsa vesela...

Gosli stare jaz imam,
gosli čudovite:
v njih so pesmi žalostne
in vesele skrite.

mrežo rok. Kjer rodi in ponuja, tam so roke, ki jemljejo in prekladajo. To uro pali sonce dolgo vrsto nosačev s tovori sladkih dateljnov in kokosovih orehov ob širokem Kongu, to uro hije sibirski mraz karavano dromedarjev z vrečami čaja v Altaju. Človek, konj, mezeg, vol, jak in slon tovarijo križem po svetu in ogromni parniki režejo morja in gredo za bogastvi. Sneg pokriva naša polja, ob ravniku ranjejo žita. V svečanu in sušču orjemo, v Južni Ameriki zorijo polja. In kmalu nato zorijo v Egiptu in takoj potem v Mezopotamiji, dokler ni naposled žetev tudi pri nas. Zemlja je radodarna in nikdar ne počiva. Človek pa, grabi, v vseh delih sveta, in si znaša skupaj, da se mize šibe pod zakladi. Pojdi po ulici velikega mesta in boš videl čudesa...

Večer je. Iz vseh oken sije bogastvo, kakor ne bi imelo drugega časa, da se pokaže v svojem bahaštvu. Tu blesti svila iz Kitajca, tam se gmadi volna iz Angore, tam te pozdravljajo skladi dateljnov, stopinjo dalje se ti smeje sladko grozdje iz Levanta.

Pojdi po ulici in boš srečal otroka bledeh lic in udrth oči! V cunje je zavil in bos in ves droban. Premražen trepeta in glad mu sije iz zenic, sam mrzlični glad. Pojdi po ulici in boš videl!

Svet ob gorenjski magistrali

nas prvo cesto te vrste, in trdno sklenila, da se ne bom nikoli vozila po njej. Nisem verjela v čudež moderne tehnike, ki naj bi zmogla premostiti toliko naravnih ovir. Danes se peljem po tej cesti skoraj vsak teden, vendar ob hitri vožnji skoraj ne utegnem uživati lepote zlatečih se listnatih gozdov in slikovitih prijaznosti gorenjskih vasi ob obeh straneh.

Kmalu nad vasjo Naklo zavijemo s stare ceste in že brziemo preko regulirane struge Tržiške Bistrice. Na levi strani, ob stari cesti sanja v zatišju gozdov vas Podbrezje in na griču nad njo kakor počivajoč bel golob cerkva Tabor z vitkim zvonikom.

Stara cesta zavije iz Podbrezj skozi gozd

ceste, ki prehaja na Črnicu v staro cesto.

Ko ste se pokrepčali ob okusnih gorenjskih pečenicah in kislem zelju ter popili kozarec cvička, si privoščite sprehod po bližnjem gozdu. Morda boste uživali ob lepoti in svežini v čudovito se prelivajočih jesenskih barvah gozdnega drevja, morda boste sedli na hlod ob poti in se vas bo dotaknila božajoča tišina in malce jesenske otožnosti ob dragem spominu na ljubečega človeka, na lepo srečanje in doživetje nekje in nekoč. Morda pa ste praktičen človek in bi radi imeli od svojega obiska po gorenjski cesti tudi nekaj koristi.

Prav zdaj, v jeseni boste kar uživali, ko boste sami utrgali užitno gobo, sami nabrali nekaj kostanja ali si utrgali nekaj zlato se rumenečih vejic za vazo v dnevni sobi. Seveda ne boste nikjer povzročali škode in tako učili tudi otroke, da bodo čutili utrip življenja v naravi in vedeli, da mo-

J. P.:

POJDI PO ULICI...

Pojdi po ulici velikega mesta in boš videl čudesa! Pojdi kadarkoli, poleti ali pozimi, vedno boš strmél, koliko bogastva ima zemlja! Po rekah in po morjih, skozi gozde in puščave in čez visoke gore potuje to bogastvo, da pride sem, v ta vrvež ljudstva in da se ti bahaško smeje v lice z vseh strani. Karkoli si moreš misliti in kar si ljudje včasih le v sanjah predstavljajo, vse se je nakopičilo tukaj, da mami človeka.

Poglej to blestečo svilo! Še ni dolgo, ko je šumela v predilnici na Daljnem vzhodu, v rokah malega Kitajca. Poglej to tkanino

iz Kašmira! Pastirji ob Indusu so čevali črede koz, iz katerih mehke tople dlake je nastala ta tkanina. In te cvetke in okraski, ki jih vidiš na težkem plašču! V avstralskem rudniku je vrtal mož, da se je našla zlata nit, ki so jo zvezli drobni, koščeni prsti v bogato oblačilo. Rdeči rubini, modri safirji, rumeni topazi in še drugi biseri, ki jim ne vemo imena, od kod so ti doma? Z indijskih otočij so prišli in se bohottijo v sijajnih dvoranih, ko je zunaj noč in mraz.

Čudovito je, kako je zemlja zvezana z

biti zdaj s svojim varuhom Cedricom na povratku v Rotherwood. In kar se tiče vašega zvestega oprode Gurtha —

»Kaj,« je vzkliknil vitez, »po imenu ga poznaš? A kako ga ne bi,« je dodal takoj, »saj je šele snoči prejel iz tvoje roke sto cekinov; uveren sem, da si mu jih dala zgolj iz svojega velikodušja.«

»Ne govorite o tem,« je dejala Rebeka in vsa zardele; »zdaj vidim, kako lahko izda jezik stvari, ki bi jih hotelo srce utajiti.«

»A tisto zlato moram vrniti vašemu očetu,« je rekel Ivanhoe z resnobnim glasom; »čas mi je veli tako.«

»Stori, kakor ti drago, ko mine teden dni,« je velela Rebeka; »le zdaj ne misli in ne govori ničesar, kar bi moglo nasprotovati tvojemu okrevanju.«

»Naj bo tako, blago dekle,« je dejal Ivanhoe; »grd nehvaležnik bi bil, če bi se prepiral s tvojo voljo. Reci mi le še besedico o usodi ubogega Gurtha, pa te ne vprašam ničesar več.«

»V svojo žalost ti moram povedati, gospod vitez,« je odvrnila Zidinja, »da je po Cedricovem ukazu ujetnik.« Ko pa je videla Wilfredovo potrnost ob tem naznanilu, je brž pripomnila: »Toda dvornik Oswald je rekel, da bo Cedric, če se ne zgodi nič novega, kar bi zbudilo njegovo nejevoljo, gotovo odpustil Gurthu, ki mu je bil zvest in ljubljen hlapec in se je pregrešil iz ljubezni do Cedricovega sina. Mimo tega je še dejal, da hočejo on in njegovi tovariši, zlasti pa burkač Wamba, namigniti Gurthu, naj spotoma pobegne, ako ne bi bilo moč omečiti Cedricovega srca.«

»Daj Bog, da bi ostali takih misli,« je rekel Ivanhoe. »Meni je pač menda usojeno, da onesrečim vsakogar, kdorkoli mi stori dobroto. Glej mojega kralja, ki me je častil in odlikoval: tisti brat, ki bi mu moral biti najbolj hvaležen, izteza roko, da bi mu ugrabil krono; — moj pogled je pahnil najlepšo devojko v stisko in gorje; — in zdaj utegne moj oče v svojem gnevu

ubiti bednega sužnja samo zaradi njegove ljubezni in vdanosti do mene. — Evo, dekle, takšna usoda preganja siromaka, ki se trudiš z njegovo postrežbo; izpametuj se in daj mi, da odidem, preden plane tudi nate nesreča, ki gre za mojimi koraki kakor pes krvaš!«

»Ne,« je dejala Rebeka, »slabost in žalost, gospod vitez, ti kalita pogled, da napačno sodiš božje namene. Glej, vrnjen si domovini v trenutku, ko najbolj potrebuje silne roke in zvestega srca; ponižal si oholost svojih protivnikov in sovražnikov svojega kralja, ko so najbolj prevzetno dvigali glave; in če te je pri tem zadela nesreča — mar ne vidiš, da ti je nebo poslalo zdravnico in pomočnico, akoravno izmed najbolj preziranih v tej deželi? — Ohrabri se in veruj, da ti je usojeno storiti čudež pred očmi tega naroda. Zbogom! — Vzemi zdravilo, ki ti ga pošljem po Rubenu, potlej pa se iznova predaj počitku, da se tembolj okrepiš za jutrišnjo pot.«

Ivanhoe se je dal preveriti Rebečinim razlogom in je storil, kakor mu je velela. Pijača, katero je prinesel Ruben, je bila pomirjujoča in uspravna in je zazibala bolnika v krepak, nemoten sen. Ko se je mila zdravnica zjutraj vrnila k njemu, je videla, da so izginili vsi znaki vročice; vitez je mogel zdaj brez nevarnosti prenašati napore potovanja.

Položili so ga v konjsko nosilnico, v kateri so ga prinesli z borišča, in oprezno ukrenili vse, da bi potoval kar najbolj udobno. Le v eni stvari so se vzlic Rebečinim prošnjam premalo ozirali na ranjenega viteza. Podobno kakor obogateli potnik v deseti Juvenalovi satiri je tudi Izak neprestano trepetal pred razbojniki, vedoč, da mu ne bi prizanesla ne grabežljiva normanska gospoda ne saški hajduk. Zato je potoval z veliko naglico; odmori so bili kratki in obedi še krajši, tako da je prehitel Cedrica in Athelstana, ki sta odrinila več ur pred njim, a sta se zamudila z dolgim kosilom v samostanu svetega Withol-

da. Toda Mirjamine balzam je bil tako močan in Ivanhoejeva narava tako žilava, da mu nagla pot ni nakopala zlih posledic, kakršnih se je bala njegova ljubka zdravnica.

V nekem pogledu pa Židova naglica ni merila samo na hitrost. Njegovo večno priganjanje je zakrivalo več preprirov med njim in med ljudmi, katere si je najel za stražo. Ti spremljevalci so bili Sasi, obdarjeni z vso tisto ljubeznijo do udobnosti in dobrega življenja, ki je bila pri njih običajna narodno svojstvo in katero so jim Normani očitali kot lenobo in požrešnost. Obrnili so Shylockovo vlogo in sprejeli svoj posel v upanju, da se bodo mastili na troške bogatega Žida; njegovo nestopno priganjanje jih je silno razburilo, ker je razočaralo ta up. Ugovarjali so tudi zaradi svojih konj, češ da jih utegnejo pokvariti s tako hitrim pohodom. Končno pa je nastal med Izakom in njegovimi spremljevalci srdit preprirov o tem, koliko vina in piva si smejo privoščiti pri vsakem obedu. In tako se je zgodilo, da so nezadovoljni mezdniki, na katere se je Izak zanašal, ne da bi si znal zagotoviti njihovo vdanost, zapustili Žida prav tedaj, ko je bil njegov strah pred nevarnostjo na višku in je neposredno pretilo tisto, česar se je bal.

V tem žalostnem položaju je našel Cedric Žida, njegovo hčer in njunega ranjenca; kakor smo videli, je pala kmalu potem vsa družba v oblast de Bracyjevo in njegovih zaveznikov. Nosilnice jim je bilo izprva malo mar in kdo ve, ali ne bi bila ostala zadaj, da ni de Bracy radovedno pogledal vanjo, išoč predmeta svojih želj, zakaj Rowena si ni odgnila obraza. Kolikšna je bila njegova osuplost, ko je zagledal v nosilnici ranjenega moža in mu je le-ta prostodušno povedal, da se imenuje Wilfred of Ivanhoe, meneč, da je v rokah saških hajduhov, ki utegnejo zaradi tega imena prizanesti njemu in njegovim prijateljem!

Čustvo viteške časti, ki vzlic njegovi lahkomišelnosti in divjosti še ni bilo ugasnilo v de Bracyju, mu je branilo, da bi storil

vitezu v tem nezaščitenem položaju kaj zlega ali da bi ga izdal Front de Boeufu, ki bi vsekakor brez premišljanja usmrtil svojega tekmeča za ivanhoeški fevd. Z druge strani pa se njegovo velikodušje nikakor ni moglo povzpeti do tega, da bi osvoobil snubca, kateremu je bila lady Rowena naklonjena, sodeč po dogodkih na turnirju in vsekakor tudi po Wilfredovem izgnanstvu iz očetovskega doma. Srednja pot med dobrim in zlim je bila vse, za kar se je mogel odločiti; in tako je ukazal dvema svojim oprodov, naj jašeta tik ob nosilnici in naj ne dasta nikomur, da bi se ji približal. Ako ju kdo kaj vpraša, naj odgovorita, da so položili v prazno Rowenino nosilnico tovariša, ki je bil ranjen v današnjem spopadu. Ko so dospeli v Torquillstone, sta oproda prenesla Ivanhoeja s to pretvezo v oddaljeno izbo, medtem ko sta bila templjarski vitez in grajski gospod zaposlena s svojimi lastnimi naklepi — ta, da bi se polastil Židovih zakladov, oni, da bi si osvojil njegovo hčer. In ko je Front de Boeuf vprašal moža, zakaj nista ob poplaha hitela na branike, sta rekla tudi njemu, da morata streči ranjenemu tovarišu.

»Ranjenemu tovarišu!« je ponovil ves besen in osupel. »Ni čudno, da kmečka in svobodnjaška predrznost oblega gradove in da se upajo burkači in svinjarji klicati plemiče na boj, ko so postali vojaki usmiljeni bratje in mezdni kopjeniki čuvarji ob posteljah umirajočih, kadar preti gradu sovražni naskok. — Na obzidje, zanična lopova!« je kriknil s svojim mogočnim glasom, da je kar zabučalo pod oboki. »Na obzidje, če nočeta, da vama s tole palico polomim kosti!«

Moža sta čemerno odvrnila, da si ne želita nikamor bolj nego na branike, ako ju Front de Boeuf izgovori pred zapovednikom, ki jima je ukazal, naj strežeta umirajočemu.

(Dalje prihodnjič)

PRI NAS NA KOROŠKEM

(Nadaljevanje s 4. strani)

radi zaslug v Abwehrkampfu, ni bilo tam, ker je baje zbolel. Z začudenjem pa smo zvedeli za častni dar, ki ga je poklonila Avstrija na pobudo Koroške Steinacherju zaradi posebnih zaslug za Avstrijo. Dobro vemo, kake so bile Steinacherjeve zasluge za veliko Nemčijo. Sam je priznal, da Abwehrkampfa nikakor ni bojeval za Avstrijo, ampak za veliko Nemčijo (Sieg in deutscher Nacht).

Slovenska odbornika kot zastopnika Občinske skupnosti sta že s svojim odklonilnim stališčem izrazila svoj protest proti temu nezasluznemu odlikovanju. Obenem pa sta s svojim protestom izrazila in podprla mnenje svojih volivcev in marsikaterega drugega občana, ki je oddal svoj glas pri volitvah večinski stranki.

Na zadnji občinski seji (16. oktobra) se je izvolil tudi odbor za kulturo in tujski promet. Za predsednika je bil imenovan prvi podžupan Franc Kukovica, njegov namestnik je drugi podžupan Tschernjak, člana pa sta Joža Golavčnik (Občinska skupnost) in Eisner (Ljudska stranka).

ST. LIPŠ PRI ŽENEKU

(Dan starih)

»Hladna jesen se že bliža, listje pada, rumeni,« tako se je glasila pred petdesetimi leti naša fantovska pesem, ko smo se skupaj zbirali ob sobotnih večerih in peli od vasi do vasi in si s tem delali kratek čas.

Izginila so leta, z njimi pa je odšla tudi naša mladost, prišla je jesen našega življenja; vse je za nami: hudo in dobro, veselje in bridkost, nekako otožno in tiho gledamo današnji moderni čas. V tem današnjem času tudi nam starim ni treba trpeti pomanjkanja, saj je ta starostna renta naša sreča in dobrot. Nismo navezani na naše mlade gospodarje, pač pa si sami lahko privoščimo, kar nam je najbolj všeč.

Tudi naša žitajska občina se je spomnila nas starih, ki smo prekoračili že sedmi križ. Bilo nas je kakih sto in nam je pripravila v nedeljo, 25. oktobra, lep družabni popoldan v gostilni pri Škofu. Gostilničarka Hilda nam je postregla z dobro južino, njen mož Karl in natakarica pa sta nam pridno nalivala sladko kapljico, tako da smo bili vsi židane volje. Naše stare mamice so se sede za mizo rdeče kakor kuhan rak in se veselo smejale. Mlade deklice so nam zapele nekaj pesmic v obeh jezikih in veseli godci so nam zagodli lepe poskočne viže. Toda naše ohromele noge so večinoma mirno se sede za mizo. Hitro je potekel ta lepi dan, katerega se bomo še dolgo spominjali. Najlepša hvala gre našemu županu, g. Posodu in tudi vsem tistim, ki so sodelovali. Mi pa se veselimo in na svidenje drugo leto!

*Lepa zelena je pomlad,
vsak človek si jo včaka rad,
lepša pa je še mladost,
načrtov polna in radost.*

*Sem fantič mlad bil prav vesel,
sem zmeraj lepe pesmi pel,
zapel, zavriskal sem na glas,
ko šel sem k svoji ljubici v vas.*

*Daleč je že tisti čas,
ko sem jaz hodil k ljubici v vas,
zdaj žena mi je to dekle,
oba sva siva, stara že.*

*Odšla ti lepa si mladost,
pa prišla težka si starost,
al saj tak dolgo več ne bo,
ko treba vzeti bo slovo.*

IN KÜRZE NEUERÖFFNUNG!
Wir bringen Sonderangebote!
Textilwaren SÄTTLER
am Heuplatz, Klagenfurt

ZIMA PRIDE!

Peči na olje
Vrata za garaže
pri RUTARJU v Dobri vesi

Podjanski trgovski center
Bratje RUTAR & Co.

Dobri ves - Eberndorf

BAJTISE

Hanzej Wieser, pd. Ovčarjev, avtovozač, uslužben v Borovljah, si je izbral za življenjsko družico mlado vdovo Lenčijo Užnik, roj. Travnik, rodom Ožbavtovo iz Sel. Ta je s svojim sinčkom Hanzijem bivala pri sorodnikih na Zgornjih Bajtišah in rada pomagala posebno v gostilnah. Znan je po svojem vedrem značaju in šaljivosti, s katero vse spravi v dobro voljo.

Poročena sta bila v soboto, 24. oktobra, v romarski cerkvi na Otoku. Z nevesto so stali pred poročnim oltarjem kar trije Hanzeji: ženin in pričr nevestin brat Hanzej Travnik, šolski vodja v Kneži, in Hanzej Čertov, hišni posestnik na Bajtišah.

SLOVENSKI FILMSKI KLUB

Nagradno tekmovanje v fotografiranju

Kdor je v zadnjih dneh količkaj z odprtimi očmi šel skozi naravo, je moral opaziti, kako slikoviti so jesenski motivi. Slovenski filmski klub vabi torej vse prijatelje fotografiranja, da sodeluje pri jesenskem nagradnem tekmovanju v fotografiranju.

Veljajo sledeča pravila:

1. Sodeluje lahko vsak: Skupina A — do 20. leta; skupina B — od 20. leta naprej. Vsak lahko odda do pet slik.
 2. Tema: **Jesenski motivi.**
 3. Slike so lahko črno-bele, barvne ali pa diapozitivi. Slike naj imajo velikost 9 x 13, diapozitivi pa 5 x 5 cm.
 4. Dela bo ocenjevala posebna strokovna komisija (vsako skupino posebej).
 5. Najboljša dela bomo nagradili (za vsako skupino posebej):
 1. Fotoaparat, Kodak Instamatic;
 2. 2 Agfa CT 18 diafilma;
 - 3.—5. Po 1 Agfa CT 18 diafilm.
- Prvi dve sliki vsake skupine bomo objavili v slovenskih tednikih (Naš tednik, Slovenski vestnik).
6. Nagrade bomo razdelili samo, če bo oddanih v vsaki skupini najmanj 20 slik.
 7. Slike pošljite najkasneje do 5. decembra na naslov: Slovenski filmski klub, 9010 Celovec, Postfach 395. Priložite list z naslovom in rojstnim letom.

NI VAŽNO DOBITI NAGRADO, AMPAK SODELOVATI!

PS: Kdor bi rad sodeloval, pa nima aparata, naj čim prej piše na naš naslov, da mu ga preskrbimo.

Akoravno sta poročenca hotela vse opraviti v ožjem krogu in na tihem, ju je po povratku v Bajtiše čakalo presenečenje. Veliko Bajtišarjev se je zbralo in so z godbo in vriskanjem sprejeli poročenca in se z njima poveselili.

Novi par je pred kratkim kupil Birtovo hišo z gostilno, od dosedanje lastnice Zofije, ki pojde v nekaj mesecih v rento, v zaslužni pokoj. Tako bo zavlada v gostilni dobrovoljna Lenči in s prijazno postrežbo, šalami in gotovo tudi z dobro jedjo in pijačo privabljala goste.

Naj bo novi zakon prav srečen!

LOČE

Ob priliki 10. oktobra so doživele Loče — kot so poročali nemški listi — največjo proslavo vsega Roža. Tako so tudi razni reporterji obiskali našo okolico. Neki R. L. je v »Neue illustrierte Wochenschau« v dveh daljših razpravah (štev. 40, 4. 10. 70 in štev. 41, 11. 10. 1970) poročal v popolnoma velenemskem oziru na nacistično izzivalnem smislu. Glorificira bivšega kapetana Fritza in se čudi, da ta »legendarna oseba« še nima svojega spomenika, obrekuje domačega župnika in obžaluje Kanaltalerje, ker so morali zapustiti kmetije naših izseljencev.

V duhu »Schulvereina« se loti stanja na loški šoli. List ima kar ob začetku šolskega leta točne podatke in točno število prijavljenih otrok za slovenski pouk. Odkod dobiva proti Slovincem naperjeni list točne številke? Kje je tu narodna tajnost? List se sklicuje na nam dobro znano učiteljsko moč.

V nesramnem in šovinističnem slogu opisuje krivico in nesmisel dvojezičnega po-

uka, ki jo baje doživljajo otroci večinskega naroda, medtem ko se peča učitelj s prijavljenimi učenci. Očividno znana tendenca: Slov. otroci naj hodijo v slov. šolo! Čisto jasno, kam pes tace moli! Hinavsko nato citira listič dotično učiteljsko moč: »Alle Kinder tun mir leid. Sie sind alle überlastet.« Temu mi dodamo: Tudi nam se smilijo otroci, ki so izpostavljeni učiteljski moči brez znanja slovenščine, da pri tem o predpisani maturi oziroma usposobljenostnim izpitom sploh molčimo. Kakšen vik in krič bi zagnali nemški sodeželani, ako bi njihovim otrokom pošiljali učitelje brez mature in usposobljenostnega izpita iz nemščine? Podedovana mrznja do vsega domačega je slabo nadomestilo za poučevanje slovenščine! Sicer imamo po zakonu

Svet ob gorenjski magistrali

(Nadaljevanje s 7. strani)

francoskih kraljev in plemičev. In res so imeli francoski markizi v lasti grad Podvinj. Le-sem so prihajali na počitnice in preživeli nekaj mesecev vsako leto med preprostimi domačimi ljudmi. Starejši domačini še pomnijo, da so se mlajši med markizi učili celo našega jezika in zaupali grad s posestvom našim ljudem v oskrbo.

Poleg gradu ob cesti je bilo nekoč gospodarsko poslopje. V zadnjem desetletju je začelo razpadati in vedno bolj kvariti slikovito okolje. Bister inženir je naredil načrte in podirajoče se poslopje so spremenili v grill-restavracijo z nadstropjem. Vse je grajeno v gorenjskem stilu, vse v cvetju in zelenju. Prijetno nas iznenadi čistoča parkirnega prostora, potov in stezic, tja do precj velikega bazena, kjer morate posesti, se odpočiti in razgledati.

Brez gradu Podvinja bi bila bližnja gorenjska vasica Mošnje kar nekam pozabljena. Odmaknjena je od glavne ceste, grajena nad bregom vaškega potoka, katerega struga je skoraj podobna kanjonu. In vendar ima tudi ta vasica svojo lepo pa tudi bridko preteklost. Vas s cerkvijo prav v sredi je ena najstarejših vasi na Gorenjskem. Domači kot tuji turisti radi pogledajo častljivo cerkvico z ohranjenimi freskami, se ustavljajo ob kmečkih domačijah, kjer vsa okna in leseni hodniki »ganki« jim pravimo na Gorenjskem, kar pojo v cvetju od pomladi do jeseni. To so zlasti Pestotnikova, Pernuševa in Kufčeva hiša.

V tej zadnji živi, kar prav bi mu rekli ljudski umetnik rezbar Mirko. V svojem prostem času ustvarja iz lesa gamse in kozoroge, se ukvarja z vaškim prosvetnim delom in je vedno vesel in zadovoljen človek. Vas Mošnje ima danes kmetско-delavski značaj, navezana je na bližnjo Radovljico, Lesce in Jesenice.

Če se boste ustavili v hotelu Podvinj, boste prav gotovo naredili petminuten sprehod v bližnje Mošnje, se ustavili ob domačini, ki vam bo znal o svojem domačem kraju marsikaj povedati. Mogli pa bi pogledati na hrib, pravzaprav planoto na hribu, Rsje, danes spremenjeno v čudovit sadovnjak. Že nekaj tednov obirajo plemenita jabolka s prilitičnega drevja. Skrbno obramba jabolka prodajajo daleč naokoli. Ne morete si predstavljati, v kakšen pravcati raj se spremeni Rsje spomladi, ko zazeleni bukovje in zacveto jabolane. Edinstveno lepo pa je tudi v jeseni, ko sadje dozori.

Toliko lepot ob gorenjski magistrali! Za eno samo nedeljsko popoldne kar skoraj preveč. Ko boste prišli prvič in vedeli zakaj, se boste vračali spet in spet. V vsakem letnem času boste nekaj novega in lepega odkrili, tudi pozimi, saj je in bo gorenjska magistrala najbolj negovana in oskrbovana naša slovenska cesta. Darina Konc

PASSAP STRICKAPPARATE,
verläßliche Qualität, leichtes Stricken,
WOLLBAR
bei der Kapuzinerkirche, Klagenfurt

VES GRADBENI MATERIAL, kot npr. čistilne vodne naprave, betonske izdelke, ureditev ponikovalnih jam in LECA-izdelke — tudi na obroke — ugodno dobavi

FERLACHER BETONWERK
J. PAGITZ, Ferlach—Borovlje
Telefon 04 2 27 / 375
(Dostavljamo tudi ob sobotah!)

TIROLIA peči na olje 90 m³
samo šil. 1750.—

AEG-avtomatični pralni stroj 4 kg
že za šil. 4.600.—

Tako ugodno dobite samo v trgovini

KATARINA in ADOLF KRIVOGRAD
9143 St. Michael / Bleiburg
Šmihel nad Pliberkom
Tel. 04235—34 1 97

Vsakovrstne električne stroje dobite na 24 mesečne obroke brez obresti!

jasno predpisana določila. Vsaka nastavitelj učitelja predvideva izpit v obeh deželnih jezikih za poučevanje dvojezičnih razredov. Odklanjamo, da bi poučevali naše otroke nekvalificirani učitelji. Šolsko oblast pa prosimo, da se striktno drži zakona in nam ne vtihotaplja učiteljev »mit angeblichen Slowenischkenntnissen«. Kdor na učiteljsku ni hotel oziroma ni bil zmožen polagati izpita, nima pravice — dokler ne napravi izpita — poučevati v dotičnem učnem jeziku.

Ta primer nazorno narekuje več budnosti glede kvalifikacije učiteljev. Nismo malenkostni, radi bomo upoštevali dobro voljo tistih, ki morda iz raznih razlogov niso maturirali iz slovenščine in se sedaj pripravljajo na izpit. Nikakor pa ne pustimo vriniti elementov, ki se lastijo pravice do dvojezičnega poučevanja, z namenom, da zmanjšajo oziroma likvidirajo prijave. Zahtevamo, da dobi več vpliva referent za manjšinsko šolstvo na personalnem sektorju.

Loška ljudska šola je bila pred 20 leti vzorna dvojezična šola pod tedanjim ravnateljem Aichholzerjem. Po njegovem odhodu so prišli razni »šulferajnovci« in tudi »nacisti«. Šlo je naglo navzdol.

Ogorčeni Ločani

RADIO CELOVEC

NEDELJA, 22. 11.: 7.00 Duhovni nagovor — 8 pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 23. 11.: 13.45 Informacije — Za našo vas. — TOREK, 24. 11.: 13.45 Informacije — Športni mozaik — Koroška povest (V. Polanšek: Obirjan — 4.). — SREDA, 25. 11.: 13.45 Informacije — Skladbe slovenskih skladateljev — Koroški kulturni pregledi. — ČETRTEK, 26. 11.: 13.45 Informacije — Cerkev in svet — Slovenski solisti (Zlata Ognjanovič) — Našim mladim poslušalcem. — PETEK, 27. 11.: 13.45 Informacije — Koroška kronika — Za prijeten konec tedna. — SOBOTA, 28. 11.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca — Rubrika za jugoslovanske delavce v Avstriji. — 14.00 Zeleni gozd je lovčev raj.

Težko pričakovana tekma za evropski pokal pravkov v hokeju na ledu, se je v torek končala z zmago Celovčanov: HC LA Chaux de Fonds 2:1.